

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Ekstraordinært representantskapsmøte
11. februar 1992

PROTOKOLL

	Side
Ekstraordinært representantskapsmøte	3
11. februar 1992	3
Forretningsorden	3
Utdeling av LOs kulturpris 1991	6
Suppleringsvalg til Sekretariat	9
Ansettelse av distriktsekretær i Møre og Romsdal	9
LOs Utdanningsfond	10
Tariffrevidningen 1992	11
Debatten	17
Votering	38
Uttalelse	50
Avalutning	51
Navneliste	53

PROTOKOLL

Kræstordinært representantskapsmøte
11. februar 1992

holdt skretordinært Representantskapsmøte 11. februar 1992 i
Folkets Hus sal A i Oslo.

Møtet ble åpnet av LOs leder Yngve Hågensen, som på vegne
av Sekretariatet ønsket Representantskapsmøtet medlemmer og
innbudte gjester

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Åpning.....	5
Sakliste.....	5
Forretningsorden.....	5
Utdeling av LOs kulturpris 1991.....	6
Suppleringsvalg til Sekretariat.....	9
Ansettelse av distriktsssekretær i Møre og Romsdal.....	9
LOs Utdanningsfond.....	10
Tariffrevisjonen 1992.....	11
Debatten.....	17
Votering.....	49
Uttalelse.....	50
Avslutning.....	51
Navneliste.....	53

Forslag til sakliste ble godkjent.....

Følgende forslag ble godkjent.....

1. Møtet forbereder seg på å møte.....

Informasjon til.....

2. Ingen har rett til å si noe.....

3. Forslag innføres skriftlig og skal.....

4. Ingen har rett til å si noe.....

5. Ingen har rett til å si noe.....

6. Ingen har rett til å si noe.....

7. Ingen har rett til å si noe.....

TALERLISTE

	Side
Bjørndalen, Kjell	37
Eilertsen, Ragnhild Mjøen	24
Frøysland, Rolf	24
Gaare Eystein	36
Gulbrandsen, Tore	20
Hendricksen, Jardar	19
Holsæter, Øystein	39
Hågensen, Yngve ..5,8,9,11,41,51	
Jamne, Kjell	29
Karlsen, Ketil	26
Kolstad, Walter	17
Kværne, Tor	5
Lillemark, Per	39
Lund, Bernt Gøran	8
Løvlibråten, Odd	22
Olsen Lillian	30
Olsen, Willy	38
Oxholm, Svein-Erik	10
Pettersen, Aud	34
Ravndal, Henrik	23
Remvik Oddrun	27
Sande Leif	31
Særstein Harald	33
Undheim, Liv	6

Landsorganisasjonen i Norge

holdt ekstraordinært Representantskapsmøte 11. februar 1992 i Folkets Hus sal A i Oslo.

Møtet ble åpnet av LOs leder Yngve Hågensen, som på vegne av Sekretariatet ønsket Representantskapets medlemmer og innbudte gjester vel møtt.

Tor Kværne, Fellesforbundet ba om ordet til innkallingen. Han ga uttrykk for at det hadde vært en fordel om sakspapirene hadde vært sendt ut til representantene på forhånd.

Yngve Hågensen refererte følgende forslag fra Sekretariat til

SAKLISTE

1. Åpning
2. LOs kulturpris 1991
3. Suppleringsvalg til Sekretariatet.
4. Ansettelse av distriktssekretær i Møre og Romsdal
5. LOs Utdanningsfond
6. Tariffrevisjonen 1992

Forslag til sakliste ble godkjent.

Følgende forslag til forretningsorden ble *enstemmig godkjent*.

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige.

Informasjon til pressen tilrettelegges av LOs informasjonsavdeling.

2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag, begrensens taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsorden gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og skal være undertegnet med vedkommendes navn. Ingen nye forslag kan tas opp etter at strek er vedtatt. Forslag som ikke har tilknytning til den godkjente dagsorden, kan ikke behandles.

4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoppbøring.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt vedtakene. SÅ FREMT REPRESENTANTSKAPET IKKE FORLANGER PROTOKOLLEN OPPLEST, GISS SEKRETARIATET FULLMAKT TIL Å GODKJENNE PROTOKOLLEN.

Administrasjonen foreslo Yngve Hågensen og Esther Kostøl som dirigenter.

Dette ble enstemmig godkjent.

Saklistas punkt 2

LOs kulturpris 1991

Yngve Hågensen ga ordet til leder av LOs Kultur og fritidspolitiske utvalg Liv Undheim, som sa følgende i forbindelse med utdelingen av LOs kulturpris 1991.

Liv Undheim:

LOs Kulturpris 1991 tildeles Mons Petter Festivalen i Sulitjelma

LOs Kulturpris ble opprettet i 1991 og utdeles for første gang i dette representantskapsmøte.

I statuttene for kulturprisen står det bl.a.:

«For å støtte opp om fagbevegelsens og arbeiderbevegelsens kulturelle arbeid og for å øke interessen for kulturelt arbeid innenfor Landsorganisasjon i Norges virkeområde og arbeiderbevegelsen generellt, utdeles det en årlig LOs Kulturpris på kr. 10 000,-.

Kulturprisen kan tildeles personer, grupper, organisasjoner eller institusjoner som arbeider for å fremme arbeiderbevegelsens kultur. Med kulturbegrepet i denne sammenheng menes også idrett og fritid.»

LOs sekretariat vedtok i sitt møte 20. januar at prisen for

1991 skulle tildeles stiftelsen Mons Petter Festivalen i Sulitjelma.

Det er forbundene og samorganisasjonene som har forslagsrett til hvem prisen skal tildeles, og denne gangen kom det inn til LO 10 forslag, men vi vet at flere forbund har fått mange forslag og derfor har måttet selv foreta en prioritering.

Mons Petter Festivalen

Festivalen ble arrangert for 2. gang i 1991 og det foregår en rekke aktiviteter i de 9 dagene festivalen pågår, det kan nevnes:

Musikkspill, revyer, utstillinger, seminarer, barnas dag, de eldres dag, Mons-Martnan, tivoli, bre-turer, gruvebesøk, gate-løp, turmarsj og fotballkamper.

Formålet med festivalen er:

«Mons Petter Festivalen skal være en årlig, kulturell masse-mønstring i Sulitjelma. Mons Petter Festivalen skal presentere den kultur som i fortid, nåtid og fremtid oppfattes som særegen for begrepet «Sulis», og fremme Sulitjelma og Fauske kommune som et senter for arbeiderkultur i landsdelen.

Mons Petter festivalen skal også være en brobygger mellom det frivillige og det profesjonelle kulturlivet i Nord-norsk arbeiderkulturs ånd.»

Det var Sulitjelma Gruvearbeiderforening som foreslo overfor Norsk Arbeidsmandsforbund at prisen skulle gå til Mons Petter Festivalen, de sier bl.a. i sitt brev:

«Bak stiftelsen står i all hovedsak lag og foreninger i Sulitjelma, og alt arbeid blir gjennomført i arbeiderbevegelsens ånd, ved dugnad.

Et hovedinntrykk man sitter igjen med er at gjennom dette arbeidet styrker man solidaritetstanken, opprettholder troen på framtiden samt gir mange enkeltpersoner en meningsfylt fritid.»

LOs begrunnelse for å tildele prisen til Mons Petter festivalen

- Festivalen har et mangfold av aktiviteter.
- En fin forening av profesjonelle og amatører.

- Et flott samarbeide mellom alle gode krefter i kommunen
- Den ivaretar de fleste sidene i arbeiderkulturen.

LOs kulturpris

Kulturprisen er på kr. 10 000,- og overrekkes i form av en sjekk. I tillegg får de et bilde som heter «Lysbuen» og er laget av Jan Nilsen.

Bildet er valgt ut fordi det symboliserer optimisme, varme og glede, noe som også preger alle de i Sulitjelma som er engasjert i arbeidet med Mons Petter Festivalen.

Yngve Hågensen overrakte prisen. *Bernt Gøran Lund* og *Anders Moan* tok i mot prisen på vegne av «Mons Petter-Festivalen».

Statsminister Gro Harlem Brundtland overrakte blomster fra Det norske Arbeiderparti til vinneren av LOs Kulturpris.

Bernt Gøran Lund: «Mons Petter-Festivalen» har vært arrangert to ganger. Første gang i forbindelse med feiringen av 100-års gruvedrift i 1987. Initiativet ble tatt av noen ildsjeler. Det første arrangementet ble så vellykket at en ny festival ble holdt i 1991.

Kulturarbeidet kom etter hvert inn i etablerte former, og «Mons-Petter-Festivalen» ble organisert som en stiftelse. Bak stiftelsen står i hovedsak lag, foreninger og bedrifter i Sulitjelma. I tillegg er kommunene Fauske, Saltdal og Sørfold tilsluttet stiftelsen. Alt festivalarbeid skjer ved dugnad. Hele lokalsamfunnet bidrar. Tanken er at «Mons-Petter-Festivalen» skal bli et fast kulturinnslag hver sommer. Årets festival avvikles i månedsskiftet juni/juli. Hovedformålet med festivalen er at det skal være en kulturell massemonstring i arbeiderbevegelsens tradisjonelle ånd. Det frivillige og profesjonelle kulturlivet skal møtes på like fot. Gruve- og «sluskekulturen» som er så uløselig knyttet til begrepet Sulis, skal videreføres på en måte som binder fortid og nåtid sammen på en naturlig måte.

«Mons Petter-Festivalen» består av en rekke aktiviteter som musikkspill, revyer, utstillinger, tivoli, gruvebesøk, barnearrangementer, gateløp, isbreturer og fotballkamper. Det var stor jubel i Sulitjelma da det ble kjent at kulturprisen ble tildelt «Mons Petter-Festivalen». Lokalsamfunnet har strevd i motbakke etter at gruvedriften ble lagt ned i fjor sommer. Kulturprisen er derfor en viktig inspirasjon for oss. Kulturlivet har alltid hatt en sentral plass hos arbeidsfolk i Sulis. Da vi startet festivalen,

var vi aldri i tvil om at det var arbeiderkulturen som skulle stå i sentrum. At det var Sulis som fikk den første kulturprisen gledet oss ekstra mye. Vårt håp er at «Mons Petter-Festivalen» heretter får en sentral plass i arbeiderbevegelsens kulturliv, sa *Bernt Gøran Lund* i sin takkehilsen til LOs Representantskap.

Saklistas punkt 3

Suppleringsvalg til Sekretariatet

Dirigenten, *Yngve Hågensen*, refererte følgende innstilling fra Sekretariatet til Representantskapet:

«*Kjell Bjørndalen* velges som Sekretariatets medlem nr 3 etter *John Stene*.

Vedtak: Kjell Bjørndalen ble enstemmig valgt.

Saklistas punkt 4

Ansettelse av distriktssekretær i Møre og Romsdal

Dirigenten, *Yngve Hågensen*, refererte følgende innstilling fra Sekretariatet til Representantskapet:

Innstilling:

Mellvin Steinsvoll (48), 6470 Eresfjord, ansettes i stilling som distriktssekretær i Møre og Romsdal. Stillingen følger instruks for LOs distriktssekretærer, og lønnes i l.tr. 22.

Bakgrunn:

Johnny Røed ønsker å benytte seg av en nedtrappingsperiode fram til oppnådd pensjonsalder 19.2.93.

Saksopplysninger:

Det var innkommet 23 søknader til stillingen. Ved en gjennomgang av søkerlista ble 6 av søkerne innkalt til intervju:

- Søker nr. 8 – Ola Neerland
- Søker nr. 9 – Per Ørnulf Andersen
- Søker nr. 13 – Grete Farstad
- Søker nr. 15 – Svein Furuli
- Søker nr. 16 – Mellvin Steinsvoll
- Søker nr. 19 – Kari Malme

Til stillingen innstilles:

Mellvin Steinsvoll, 48 år, 6470 Eresfjord

Han har vært forretningsfører i Norsk Arbeidsmandsforbunds avdeling i Møre og Romsdal siden 1977. Før denne tid var han lokal tillitsvalgt.

Han er medlem av LOs Oljekartellutvalg, tilsynsutvalget ved distriktskontoret og medlem av fylkets faglig/politiske utvalg, samt nestleder i Molde og omegn faglige samorganisasjon.

Mellvin Steinsvoll har vært medlem av Møre og Romsdal Arbeiderpartis styre og i ledelsen av kommunepartiet, samt medlem av kommunestyre og formannskap og fylkestinget i Møre og Romsdal.

Han har gjennomgått systematisk tillitsmannsopplæring i Norsk Arbeidsmandsforbunds regi.

Mellvin Steinsvoll har på bakgrunn av nåværende stilling og faglig/politiske verv godt kjennskap til fylket og god innsikt i distriktskontorets arbeidsoppgaver.

Vedtak: Sekretariatets innstilling ble enstemmig godkjent.

Saklistas punkt 5

LOs Utdanningsfond

Svein-Erik Oxholm refererte følgende fra Sekretariatet til Representantskapet:

"LOs utdanningsfond ble etablert ved tariffoppgjøret i 1990. Finansieringen ble sikret dels ved at trekket til Lavlønnsfondet ble videreført t.o.m. 3 kvartal 1990, og dels ved at Lavlønnsfondets formue pr 31.03.92 ble overført fondet.

Ved særskilt finansiering kan, etter vedtak i Sekretariatet, andre medlemsgrupper få rettigheter i fondet.

1. Formål

Utdanningsfondet har til formål å gjennomføre eller støtte opplæringstiltak og kompetanseutvikling for medlemmer og tillitsvalgte tilknyttet fondet, jfr innledningen.

2. Økonomi

Fondets midler plasseres i samsvar med LOs vedtekter § 12.

Fondets avkastning nyttes som bestemt i § 3.

Sekretariatet fastsetter de årlige rammer som skal anvendes.

3. Omfang

Fondet yter

- utdanningstipend i nærmere fastsatte utdanningsinstitusjoner
- stipend til etter- og videreutdanning
- utvikling og tilrettelegging av opplæringstiltak for etter- og videreutdanning, faglig og yrkesmessig.
- Forberedelse, tilrettelegging, utvikling og gjennomføring av opplæringstiltak som kan fremme og styrke tillitsvalgte innflytelse i internasjonaliseringen av arbeidslivet, herunder AOFs språkskole og Den Europeiske Fagforeningskolen.

4. Administrasjon

LO administrerer fondet, som revideres av LOs revisor.

Fondets regnskap behandles av LOs organer.

LOs fondsstyre innstiller overfor Sekretariatet i saker knyttet til § 3.

5. Nærværende regler er fastsatt av Representantskapet 11. februar 1992. Senere endringer må godkjennes av Representantskapet.

Vedtak: Enstemmig godkjent

Saklistas punkt 6

Tariffrevisjonen 1992

Yngve Hågensen holdt følgende innledning:

Det tariffoppgjøret vi denne gang står foran er som alle vet et hovedoppgjør. Det gir oss større muligheter til å påvirke våre tariffforhold enn vi har ved mellomoppgjørene der det stort sett bare er spørsmål om lønnsjusteringer som diskuteres. Men derfor blir det også viktigere for oss å tenke gjennom hva det er vi vil oppnå i vår tariffpolitikk med basis i det som er kongressens vedtak og vårt handlingsprogram.

De vesentligste mål kan uttrykkes kort og i tre punkter:

1. For det første å legge grunnlaget for å gjenskape den fulle sysselsetting. Det er vårt helt overordnede mål.
2. For det andre å forbedre de økonomiske og sosiale forhold for våre medlemmer. Det er tariffpolitikken egentlige og primære oppgave.
3. For det tredje ønsker vi å skape best mulige overenskomster som instrumenter i vår tariffpolitikk. Det betyr overenskomster som ivaretar hensynene til gode lønns- og arbeidsvilkår, men som også bidrar til skikkelige samarbeidsforhold, et godt arbeidsmiljø og en god produktivitetsutvikling i bedriftene.

Vi har nå bak oss to tariffperioder som på mange måter har vært spesielle. Den første perioden 1988-89 var preget av lovreguleringer og sterke inngrep. I den andre perioden 1990-91 har det skjedd en gradvis normalisering av tariffsituasjonen. Felles for begge periodene er at det har skjedd forholdsvis lite av drøftinger mellom partene om endringer i selve avtaleverket. Før jeg går over til å drøfte de problemer og utfordringer vi nå står foran kan det være grunn til å se litt nærmere på det vi har oppnådd i de to perioder og særlig i den siste perioden vi har bak oss.

Den prosess vi startet i 1988 var ingen tilfeldig linje vi slo inn på, men en nødvendighet for å få kontroll over grunnlaget for sysselsettingen, pris- og kostnadsutviklingen. Ja, i virkeligheten hele tariffpolitikken. Vi tok ansvar for helheten i samfunnsutviklingen og en økonomisk opprydningsaksjon som var blitt nødvendig etter jappetidens utskeielser. Fortsatt sliter vi imidlertid med ettervirkningene av det som skjedde da og de ubalanser som ble skapt i første halvpart av 1980-tallet. Vi trenger bare tenke på den finanskrisen vi nå gjennomlever og konsekvensene av den for næringslivet og sysselsettingen. Vi tok vårt ansvar først og fremst ut fra det formål å sikre arbeidsplassene.

Når vi nå ser tilbake, har naturligvis utviklingen i sysselsettingen i denne periode vært en enorm skuffelse. Mens vi våren 1988 hadde 62 000 personer utenom ordinært arbeid, ligger det tilsvarende tallet nå godt over 180 000. Det burde være et tankekors for flere enn oss hvordan denne utviklingen har kunnet skje. Industriens konkurranseevne for de to periodene under ett er blitt bedret. Særlig klart står dette nå i det vi de tre siste år har hatt en bedring på 8 prosent. Vi har også oppnådd de mål vi satte oss når det gjaldt pris- og kostnadsutviklingen. Prisstig-

ningen i Norge har nå i lengre tid ligget klart lavere enn i våre viktigste konkurrentland. Og siden begynnelsen av 1990 også lavere enn i de såkalte ECU-landene.

Det er en del konklusjoner det er naturlig å trekke på bakgrunn av dette. Det ene er at ubalansene i norsk økonomi i 1988 var mye større enn vi da var klar over. Gjeldskrise og betalingsproblemer har slått igjennom i økonomien på en mye mer dramatisk måte enn vi kunne forestille oss. Vi kan bare forestille oss hvor mye større problemene på arbeidsmarkedet ville vært om ikke nettopp vi i fagbevegelsen hadde tatt det samfunnsansvar som vi gjorde våren 1988. Industriens konkurranseevne ville vært svekket og ikke forbedret slik som nå. Mange utsatte bedrifter og et ytterligere stort antall arbeidsplasser ville trolig gått tapt. Mange vil hevde at tilstrammingspolitikken for 1982 ble for sterk. I ettertid er det ikke vanskelig å være enig i det. Men derfra til å tro at sysselsettingen ville utviklet seg bedre ved at fagevegelsen hadde fortsatt å kreve høye nominelle lønnstillegg, det er en illusjon.

Det var riktig at fagbevegelsen tok ansvar under snuoperasjonen. Vårt problem er først og fremst at næringslivet og myndighetene ikke har fulgt opp sitt ansvar for sysselsettingen. Næringslivet har ikke blitt den pådriver for økte investeringer, vekst og sysselsetting som vi hadde grunn til å vente. Man har i altfor sterk grad vært opptatt av bemanningsreduksjoner hjemme og investeringer ute. Og slik skapes ikke arbeidsplasser i Norge.

Heller ikke myndighetene har klart sin del av jobben. Den økonomiske politikken som har vært ført har ikke i tilstrekkelig grad klart å motvirke bortfallet av etterspørsel og arbeidsplasser som har skjedd i den private sektor. Fagbevegelsen har således manglet aktive nok medspillere i sitt arbeid for en moderat pris- og kostnadsutvikling som samtidig skulle sikre sysselsettingen. Dette er den viktigste konklusjon vi kan trekke av den utvikling vi har bak oss i to tariffperioder og det er samtidig den viktigste utfordring vi står foran i den periode vi nå går inn i.

Når det gjelder selve tariffutviklingen er det mange ting vi kan være svært godt fornøyd med. Vi har bl.a. oppnådd en langt bedre balanse mellom sentrale tillegg og lokale tillegg enn det vi tidligere hadde. Dette har skjedd samtidig som vi gjennom den siste tariffperioden har oppnådd en normalisering av tariffholdene. Et annet positivt trekk gjennom de siste to perioder er at vi har profilert oss med en klar fordelingsprofil til fordel for de lavtlønnnte under oppgjørene.

Også når det gjelder kjøpekraftsutviklingen er det god grunn

til å være rimelig fornøyd. Resultatene under årene 1988 og 1989 var ikke spesielt positive, men det var heller ingen kjøpekraftsnedgang av betydning i en periode med streng lovregulering og en generell økonomisk innstramming. I den siste tariffperioden med sterkt redusert prisstigning er det skjedd en ganske betydelig bedring av kjøpekraften i gjennomsnitt regnet. Etter det tekniske beregningsutvalgets overslag var kjøpekraftsforbedringen for brede grupper av lønnstakere godt i overkant av 2% både i 1990 og i 1991. Lønnsstatistikken peker ellers klart i retning av at forbedringene har vært størst for grupper som i nivå ligger klart lavere enn gjennomsnittet. Dette er helt i tråd med vår politikk.

Som jeg sa fikk vi i perioden 1990-91 til en klar normalisering av våre tarifforhold. De reguleringer og begrensninger som vi hadde vært med på ble gradvis avvirket. Vi klarte samtidig å bevare det vi hadde oppnådd under den foregående reguleringsperioden og vi fikk to år med moderate tillegg som fortsatt bidro til å dempe prisstigningen. Profilen med større kronetillegg for de lavest lønte og grupper som ikke har lokale forhandlinger ble videreført. De sentrale oppgjørs betydning ble også i denne perioden styrket, samtidig som vi hadde lokale forhandlinger uten begrensninger i henhold til overenskomstene i 1991. Da kjøpekraftsutviklingen ble såpass tilfredsstillende som jeg nettopp nevnte, viser det godt hvilken betydning en lav prisstigning og en felles styring av tariffoppgjøret kan ha for medlemmene.

I det forslag til uttalelse om tariffoppgjøret som Sekretariatet legger fram for Representantskapet i dag, pekes det på at en må regne med en forholdsvis svak konjunkturutvikling også i 1992. Den internasjonale oppgang som var ventet er forsinket. Uten ytterligere tiltak ventes det ingen nedgang av betydning i arbeidsledigheten. Pris- og kostnadsstigningen ventes imidlertid fortsatt å bli svak, og i utenriksøkonomien ligger det an til betydelige overskott forutsatt at oljeprisene holder seg oppe. Konsumprisstigningen er anslått til omlag 3 prosent. Dette er kort oppsummert de viktigste fakta vi står overfor når oppgjøret starter.

For Landsorganisasjonen er det helt overordnede mål ved oppgjøret å få til en økt sysselsetting og en reduksjon i ledigheten. Det er bare to måter å få til en slik utvikling på. Den ene er forsterkede tiltak innenfor den økonomiske politikken for å skape nye arbeidsplasser. Vi legger fram forslag til en egen uttalelse om sysselsettingen og tiltak som er nødvendige i den

sammenheng. For å skape økt sysselsetting er det dessuten nødvendig å øke etterspørselen både hos forbrukerne og hos bedriftene. Det vil sette flere hjul i gang, bidra til flere arbeidsplasser og få stoppet den utviklingen som stadig går mot høyere arbeidsløshet. På vår sysselsettingskonferanse 21. august i fjor, la vi fram en rekke detaljerte forslag om tiltak for økt sysselsetting. Disse tiltak er fortsatt av stor betydning. Vi vil her og nå framheve det ansvar næringslivet har. Gjennom vår holdning når det gjelder ansvarlighet og medvirkning, har vi bidratt til å styrke inntjeningen i bedriftene. Derfor har vi rett til å kreve at også bedriftene nå viser større vilje til satsing.

I LO mener vi at en øking i kjøpekraften i den nåværende situasjon vil bidra til å stimulere etterspørselen i økonomien. Dette er også et av synspunktene som ligger bak det skatteopplegg som er vedtatt for inneværende år. Skatteopplegget gjør det mulig med en klar kjøpekraftsforbedring for gjennomsnittet, samtidig med forutsetningen om en fortsatt moderat pris- og kostnadsutvikling. Vi går inn for at kjøpekraftsforbedringen i særlig grad må komme de lavest og midlere lønte til gode. Det er slik at skattereformen allerede har gitt betydelige forbedringer til mange høytlønte, særlig de som på forhånd hadde relativt små fradrag. Kravet om en kjøpekraftsforbedring representerer ingen ny eller uansvarlig linje var vår side. Det ligger slik an denne gangen at det samtidig skulle være gode muligheter for å øke kjøpekraften og forbedre næringslivets konkurranseevne. Noe som i begge tilfeller vil bidra til det aller viktigste for oss: Flere arbeidsplasser.

I tilknytning til kravet om økt kjøpekraft kan det være grunn til å understreke at vi forutsetter at garantiordningene videreføres. Dessuten forutsetter vi at lokale forhandlinger gjennomføres på normal måte etter de bestemmelser og kriterier som er fastlagt i de enkelte overenskomster.

Ved siden av hensynet til kjøpekraftsforbedringer, ønsker vi denne gang å stille rettferdighetskrav om sosiale reformer i forgrunnen. Et av de forhold vi ønsker å gjøre noe med i denne sammenheng er ordningen med Avtalefestet Pensjon som ble forhandlet fram i 1988. Det er Landsorganisasjonens krav at denne ordningen må bygges ut slik at den kan bli et bedre alternativ til dem som ønsker å trekke seg tilbake før den offisielle pensjonalden. Erfaringer så langt har vist at ordningen blir forholdsvis lite brukt, og det kommer av at den ikke er god nok. Det er nå nødvendig med forbedringer i AFP-ordningens ytelser, samtidig som ordningen må bygges ut nedover til å omfatte flere aldersklasser.

Kortere arbeidstid med kompensasjon for småbarnsforeldre, er et krav vi stiller på vegne av en utsatt gruppe blant våre medlemmer, som må fungere i arbeidslivet og samtidig ha omsorg for barn. Kravet har en klar forankring i det handlingsprogram vi vedtok på kongressen, og er en sosial forbedring som vil lette hverdagen for de grupper det gjelder. En slik reform må innrettes på en måte som gjør at den virker positiv likestillingsmessig og fordelingspolitisk.

Når det gjelder arbeidstidsordninger mer generelt, har vi denne gangen ønsket å ta opp den overdrevne bruken av overtid vi er vitne til. Samtidig kan vi tenke oss større fleksibilitet og tilpasningsmuligheter i arbeidstiden generelt. Det er viktig i den nåværende sysselsettingssituasjon å få en bedre styring med, og redusert bruk av overtid. I dag svarer overtid for så mye som 65 000 årsverk. Samtidig er det omlag 20 000 som har to jobber. Vi krever derfor strammere regler som innebærer at overtidsbegrensningene skal gjelde i forhold til overenskomstens avtalte arbeidstid. Det kan imidlertid være behov for en større grad av tilpasning i forbindelse med arbeidstidens fastsettelse. Derfor bør det kunne åpnes for at det lokalt mellom klubb og ledelse kan avtales mer fleksible arbeidstidsordninger, som ligger innenfor avtalenes arbeidstidsrammer.

Fra 1. januar fikk vi innført loven om yrkesskedeforsikring. Det er, slik situasjonen nå ligger an, avtaler mellom bedriftene individuelt og forsikringsselskapene som bestemmer premieinnbetalingene. I praksis har dette vist seg å føre til store ulikheter mellom bedriftene når det gjelder betalinger. Premiene kan variere fra noen hundre kroner pr. år pr. person og opp til 6-7000 kroner pr. person pr. år på det høyeste. Dette er en situasjon som fører til konkurransevridding, store svingninger i premienivå og ofte tilfeldige resultater for de enkelte bedrifter. Dette er uheldig både for arbeidstakerne og bedriftene. Landsorganisasjonen vil derfor ved dette oppgjøret gå inn for å kreve at yrkesskedeforsikringen gjøres til en avtalebasert ordning mellom partene. Dette vil føre til større likhet i premiebetalingen og større trygghet også for de ansatte i forsikringsordningen.

I mange overenskomster er det behov for bedre bestemmelser og betingelser knyttet til kompetanseoppbygging for de ansatte i bedriftene. Økt kompetanse som er tilpasset ny teknologi blir en stadig viktigere faktor for sysselsettingen og produksjonen. Forbedringer av avtalene på dette punkt må ses i sammenheng med forbedringer som er på gang i lærlingeordningene, og med tanken om en lovfestet rett for alle til treårig opplæring. Det er

først og fremst partene på bransje- og forbundsplan som her må gjennomføre forhandlinger og komme fram til enighet ut fra de spesielle forhold og forutsetninger som gjelder innenfor de enkelte avtaleområder. Landsorganisasjonen vil gå inn for at slike forhandlinger blir forankret i en avtale mellom hovedorganisasjonene ved vårens oppgjør.

Spørsmålet om den form vi skal gi oppgjøret er for oss ikke noe prinsippsspørsmål. Det må avgjøres ut fra hva som er hensiktsmessig og i forhold til de krav gi vår ut med. Slik vi fastlegger kravene denne gangen, er det naturlig å velge en samordnet oppgjørsform. På den måten kan vi legge størst tyngde bak kravene og finne de former for kontakt med myndighetene som kan være hensiktsmessig. Men samtidig er det viktig at vi velger en form som er slik at vi kan få til de nødvendige forbundsvis tilpasninger i overenskomstene våre.

Ut fra en slik betraktning er det viktig at vi får til en gjennomgang av overenskomstene mellom bransjepartene, og at en slik gjennomgang blir startet opp i forkant av de sentrale forhandlingene. En slik gjennomgang bør ta sikte på å kartlegge så godt som mulig de behov som eksisterer for endringer i overenskomsten av teknisk art, endringer som følge av teknologi og organisasjonsforhold og ønsker om endringer i arbeidstids- og lønnsbestemmelser. Slike revisjoner som er aktuelle forutsettes senere ført inn i de sentrale forhandlinger mellom hovedpartene og må så bli innarbeidet i avtalene på bransje- og forbundsplan.

Debatten:

På grunn av feil ved det tekniske anlegget, har vi dessverre ikke med innleggene til:

Jone Handeland, Lillian Karlsen, Tor Kværne, Einar Hysvær, Svein Fjellheim, Svein Hugo Johansson og Olav Lindrupsen.

Walter Kolstad, Sekretariatet: Arbeid til alle er jobb nr. 1 fastslår vi i den uttalelse som er lagt frem her i dag.

Med disse ord blir arbeiderbevegelsens hovedproblem – arbeiderbevegelsens fiende nr. 1 påny avdekket. Dessverre – fordi denne overskriften betyr at dette representantskaps vedtak og forutsetninger foran de siste tariffoppgjør ikke har hatt den nødvendige effekt for å få flere hender i arbeid.

Det synes som om vår moderasjonslinje hvor vi har forutsatt tilstrekkelige myndighetstiltak og våre motparters medvirkning, ikke har fått den nødvendige respons for våre mål. Det

synes tvert imot som om arbeidsløshetstallene har øket proporsjonalt med beskjedenheten i våre krav. Det er en skam at et rikt land som Norge i dag har en arbeidsløshet, tett opp mot 8%. Tenk på de enorme problem som gjenspeiler seg i disse tall. Jeg føler meg flau og lei meg når vi i vår uttalelse må kreve at regjeringen ikke må gi opp kampen.

Tenk om regjering og storting i like stort omfang, like raskt og effektivt som bankene, hadde grepet inn med kapital og ikke minst med styring av den kapital som nå er forsvunnet ut av landet som en investering i norske arbeidsplasser, ja da ville arbeiderbevegelsen kunne stå med hodet høyt hevet, samtidig som man garantert ville fått større samfunnsmessig avkastning enn det vi kan forvente fra bankene.

Jeg er glad for de tegn som nå er kommet fra våre myndigheter i denne forbindelse, selv om tregheten fremdeles skaper økonomiske og sosiale problem for alle de som ikke gis mulighet til å bruke sine evner og krefter.

Fagbevegelsen har ytt sitt og er villig til enda et tak, men nå er tålmodigheten på bristepunktet, nå vil vi se at også andre parter i arbeidslivet yter sitt. La oss anmode alle forstå seg på å hente råd fra statsråder til økonomer, fra politikere til andre motparter om å feie for egen dør, før vi på ny får høre formanende ord om moderasjon fra fagbevegelsen. Det er under disse forutsetningene, sammen med den innstilling som foreligger for tariffoppgjøret i år, at de styrende organer i det forbund jeg kommer fra – kanskje overraskende for dere – denne gang går inn for samordnet oppgjør, selv om det er noe motvillig.

La meg nevne forbundets begrunnelse, utover det jeg allerede har sagt:

Fra flertallet av de som har sendt inn krav er fleksibel nedsatt pensjonsalder fra fylte 60 år krav nr. 1. Men forutsetningen er at vi må sørge for økonomisk grunnlag som gir den enkelte mulighet til å gjøre seg bruk av ordningen.

Innstillingen ivaretar et slikt krav.

Som nr. 2 foreligger krav om et generelt tillegg av en størrelsesorden som gir økt kjøpekraft. Større kjøpekraft vil gi fler hender i arbeid under forutsetning av at alt legges til rette for innenlands forbruk.

Som nr. 3 foreligger krav om spesielle lavtlønnstillegg. Her mener vi det vi sier – Det er de som virkelig er lavtlønnede vi snakker om.

Teknisk revisjon på forbundsplan var et annet krav, og frie,

lokale forhandlinger for de som har minstelønnsavtaler er et markert krav.

Alt det jeg har nevnt er med i den innstilling som foreligger, og faktisk mer enn det. Yrkesskadeforsikring, kompetanseoppbygging og fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre er også med.

Etter vårt forbunds syn er det 2 mangler ved innstillingen. Det ene er at innstillingen ikke har med indeksbestemmelse, men det tror jeg vi kan leve med, fordi vi faktisk tror på den prognosen som foreligger for 1992.

Fra januar 1991 til januar 1992 ble faktisk prisutviklingen bare på 2,4%, altså mindre enn de prognoser vi benyttet ved forrige oppgjør.

For det annet har vi krav om spesielle tillegg for bussarbeiderne, slik at likelønn i yrket blir en realitet, men dette krav behøver ikke komme i vedtaks form her. Som jeg sa i Sekretariatet: Jeg tar det som en selvfølge at dere er med og bakker opp et slikt likestillingskrav.

Vår konklusjon er derved, som jeg har sagt før, at vi denne gang avholder oss fra å hente 8–10 stemmer for forbundsvist oppgjør. Derved er det ikke sagt at moderasjonsviljen er av det store omfang, men dette skal vi vente med til de endelige tall skal festes på papiret.

La meg så til slutt ta med en klar forutsetning fra vår side.

Vi vil ikke være med på reelle økonomiske forhandlinger før vi er sikre på at den statistikk som blir benyttet er riktig statistikk, og at alle elementer er med. Ikke som ved forrige oppgjør hvor vi fant feil på opptil 20 000,- på årsbasis pr. ansatt i en yrkesgruppe, mens prosentlønnen personale med lang daglig arbeidstid var rapportert inn med gjennomsnittsdag. Dette var bare 2 av en rekke eksempler. Med andre ord, vi forlanger et reelt grunnlag for det vi gjør – Renslig grunnlag vi trygt kan presentere utad.

Jeg anbefaler innstillingen og uttalelsen vedtatt.

Jardar Hendricksen, Østfold fylke: På fylkeskonferansen i LO i Østfold kom det klart fram at Avtalefestet Pensjon og opprettholdelse av kjøpekraften er de viktigste målsetningene ved dette tariffoppgjøret. Jeg kan ikke huske hvor mange ganger vi har stilt krav om reduksjon av pensjonsalderen. Selv om det i øyeblikket ikke slår ut i enorme tall, er det viktig at de som forlater arbeidslivet, får en verdig måte å slutte sin arbeidssituasjon på. Et av problemene er at gjennomsnittsalderen blir høyere og

høyere i industrien. På min arbeidsplass ligger den i nærheten av 40 år. Det er skremmende. Hvem er det som skal overta når vi andre faller bort eller ikke orker mer? Ungdommen og de eldste går arbeidsledige. Vi har et mellomstykke mellom de to gruppene som har arbeid. I dette tariffoppgjøret burde myndighetene være behjelpelig med å få ned rentenivået. Dette slår ut på alle plan. Ikke minst for de som ikke har fått noe godt av skattereformen, for industrien, som stresser med kapitalrasjonalisering, og for de som har det dårligste av oss alle; pensjonister, uføre og arbeidsledige. Det er de gruppene som i dag har det tøffest. Dette er noe vi bør begynne å se på. Dette er meget viktig. Nå må vi snart få slutt på 80-ukers regelen. Jeg holder på å eksplodere hver gang folk er inne på dette, ikke minst fra sentralt hold. 80-ukers regelen skal være arbeidsmotiverende, eller motiverende for å søke et arbeid. Hvilket arbeid? Det finnes ikke noe arbeid. Det er det som er den nakne kjensgjerning. Man skal gjøre det vanskeligere for folk å få uføretrygd, fordi de skal tilbakeføres til arbeidslivet. Hvilket arbeidsliv? Det finnes ikke noe. Det er det som er hovedmomentene, og som er våre problemer som tillitsvalgte. Vi sliter livet av oss for å prøve å få en bedrift til å gå med arbeidskraft som kan fungere. Mennesker bør i dag ha et verdig liv, og ikke være nødt til å gå på sosialkontoret, med den ydmykhet det er.

Tore Gulbrandsen, Norsk Tele- og Dataforbund: Jeg har et spørsmål til avsnittet om fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre. Det står at det skal være «med lønnskompensasjon». Jeg regner med at det er snakk om redusert, fleksibel arbeidstid. Man kan vel ikke få lønnskompensasjon fordi arbeidstiden er fleksibel?

Når det gjelder kravet om fleksibel pensjonsalder, er det viktig for meg at det blir presisert at dette ikke har noe med debatten om arbeidsledighet å gjøre. Ved å senke pensjonsalderen i Norge blir arbeidsstyrken redusert, men det skaper ikke flere arbeidsplasser. Bedriftene vil ikke ansette tyveåringer selv om sertiåringene forsvinner. Det er i hvert fall ingen automatikk i det. Uansett vil en slik tankegang skape motsetninger mellom gamle og unge. Hvis arbeidsløsheten skal kunne bekjempes ved å senke pensjonsalderen tilstrekkelig, ville det vært enkelt å fjerne ledigheten.

Arbeidsledighetsprosenten vil være like stor uavhengig av hvor stor arbeidsstyrken er. Det er mekanismen i næringslivet som forutsetter en viss tomgang, på grunn av omstilling av pro-

duksjonen og endringer i konkurransen mellom bedriftene. Dette må vi akseptere, men det er langtidsledigheten vi overhodet ikke kan akseptere verken for gamle eller unge. Spørsmålet om fleksibel pensjonsalder har ikke noe annet med arbeidsledigheten å gjøre enn som en kostnad. Hvis fleksibel pensjonsalder blandes inn i debatten om arbeidsledighet, vil det plutselig ikke være frivillig lenger. Frivillig, fleksibel pensjonsalder kan vise seg å bli et tveegget sverd. I en overtallighetssituasjon vil eldre arbeidstagere føle seg presset både av kolleger, fagforening og bedriftsledelse til å takke for seg. Det som var tenkt å være en velferdsreform blir plutselig vendt mot våre eldste kolleger, som fortsatt føler de har interesse for jobben og at de har noe å bidra med. Dette er det motsatte av det vi trenger i dag. Vi trenger et styrket oppsigelsesvern, spesielt for eldre arbeidstakere. Ansatte over 60 år burde bli fredet mot oppsigelse. I fagbevegelsen må vi vokte oss vel mot å delta i å utvikle et menneskesyn som baserer seg på bruk og kast tankegangen.

Arbeidsplassene må være slik at alle folk i alle aldre kan være der og trives. Lengden på arbeidstiden er en viktig faktor her. Kortere arbeidstid er en reform som kommer alle til gode ut fra forskjellige behov. Yngre folk som har unger med behov for foreldre, etablerte folk kan få tid til å ta den utdannelsen de ikke tok da de var skolebarn og eldre folk får en lettere arbeidsdag som kan gjøre at de kan holde seg yrkesaktive lengre. Det må bli slik at det viktigste ikke blir å bli fortest ferdig med arbeidslivet. Jeg er ansatt i TBK, og der har vi 37,5 timers arbeidsuke, inklusive lønnet matpause. Vi har klart oss bra i konkurransen når det gjelder markedsandeler. Markedet er lite, så vi risikerer fortsatt oppsigelser og permitteringer. Derfor er det viktig å skolere seg. I Oslo har vi ca 100 montører. 30 av dem går på kveldskurs for å ta fagbrev, for det har vi tid til. Dette henger klart sammen med 35 timers uken. Det som skal sikre fremtidens pensjonister, er utdanning. Uten kompetanse blir Norge et framtidig u-land. Våre medlemmer ligger dårlig an sammenlignet med forbund utenfor LO. Disse forbundene har i stor grad satset på utdanning. Hvis noen skal tas ut av produksjonen for å gi plass til ledig ungdom, bør det gjøres ved å tilby grunnopplæring til folk i jobb. Her kan samfunnet komme inn med ressurser til utdanningsstipendier for yrkesaktive. Dette vil være den beste investeringen for framtidens folkepensjonsfond. Med tanke på den gullkantede medlemsboken, kan det også videreutvikles fond til utdanning og stipendier. Hvis fondet tas ut ved lønnsoppgjøret, må det være fagbevegelsen som eier og

disponerer fondet, men arbeidsgiverne kan få drøftingsrett. Tele og Dataforbundet har 37,5 timers arbeidsuke, inklusive spise-pause, og den vil vi forsvare med alle tilgjengelige midler. Vi forutsetter at årets oppgjørsform tillater oss det. Vårt forbund har derfor valgt å prioritere fleksibel pensjonsalder som en velferdsreform ved årets tariffoppgjør, som vi går inn for skal bli forbundsvist, men vi er ikke helt låst på det. En videre prioritering med tanke på arbeidsledigheten, må være økt kjøpekraft for å redusere ledigheten på kort sikt ved hjelp av økt etterspørsel. Da må myndighetene sørge for at investeringene ikke igjen går til nye supermarkeder. Jeg regner med at Tormod Hermansen sørger for at det ikke blir flere bankpalasser med det første. En kraftig satsing på utdanning for å redusere ledigheten på kort sikt, er å få folk ut av ledighetskøen og inn på skolebenken, og på lang sikt ved at kompetansen og norsk konkurranseevne blir bedret.

Odd Løvlibråten, Oppland fylke: Det er klart at arbeidsløsheten er for høy. Det som videre er skremmende er at erfaringer fra andre land, hvor arbeidsløsheten ligger på et høyt nivå, viser at det er vanskelig å få den ned. Det har vi også konstantert i forhold til den arbeidsløsheten vi har. Arbeidsgivere og politikere går til angrep på etablerte ordninger, som er resultat av årtiers kamp. Vi ser at arbeidsløsheten øker. Dette har sammenheng med at konservative, politiske strømninger over lang tid har gjort at det igjen kommer forslag om å føre en politikk som jeg trodde var historie. Fagbevegelsen blir etter mine vurderinger angrepet fra konservative krefter på alle hold, som prøver å ta et oppgjør med hele etterkrigstidens tariffpolitikk. Det ble vist moderasjon fra fagbevegelsen ved tariffoppgjørene både i 1988 og 1990. I ettertid har vi sett at både NHO og sentrale politikere fra en rekke politiske partier ikke mener at å vise ansvar gjennom en moderasjonslinje gjelder alle grupper i samfunnet. Da ble jeg varm om ørene. Jeg mener at fagbevegelsen har gjort mye for å skape et bedre grunnlag for sysselsetting. Jeg mener at industriens konkurranseevne er bedret. Landets driftsbalanse overfor utlandet er solid, og offentlige budsjetter har ekspandert de siste årene. Etter min vurdering har fagbevegelsen bidratt aktivt for å sikre dette. Vi hadde vel forventet at norsk næringsliv hadde utnyttet disse mulighetene.

I går fikk vi gull i OL. Vi kan hvis vi vil. Det som er synd er at både konkurranseutstyret og paradeuniformen er utviklet i Norge, men produsert andre steder. Det er også et tankekors i forhold

det vi strir med. Vi har også en jobb å gjøre når det gjelder holdninger til overtid. Det gjelder oss alle. Jeg støtter skissen som er lagt fram. Jeg synes den bærer preg av en klar sosial profil.

Henrik Ravndal, NNN: Jeg synes arbeidsdokumentet som Sekretariatet har lagt fram er et meget godt arbeidsdokument. Når man kommer så sent inn i debatten, er mye allerede sagt. Når man arbeider i næringsmiddelindustrien, er man presset fra flere kanter. Man er presset av eierne, forbrukerne, grensehandel og en jordbruksavtale. Det er jo slik at matvarene i Norge er dyre. Jeg har egentlig havnet på forbrukernes side, og da må man gjøre noe med prisene. Det er ikke slik i dag som det var for 5 – 10 år siden. Da snakket man innenfor landbrukssamvirket om å bygge en masse anlegg. Store og små anlegg. I dag snakker man om hvor mange anlegg som skal rives ned, og det går raskere å rive ned anleggene enn å bygge dem opp. I Rogaland står de i kø for å bli nedrevet.

Innenfor landbrukssamvirket og den private kjøpesektoren hadde man en konferanse på Holmenkollen Park Hotell, hvor man faktisk var enig i, klubbledere og ledere, at i løpet av 3 år så ryker 2000 arbeidsplasser innen denne næringen. Jeg synes man skal ta det med seg når man går videre i forhandlingene. Man skal ikke bare snakke generelt, og tro at alt er så enkelt. Det er ikke det.

Jeg er enig i at pensjonsalderen bør bli fleksibel, og at myndighetene bør hjelpe til for å få til en ordning. Jeg synes også at man skal ta med seg enkle ting også ved pensjonsalderen, fordi man egentlig har funnet en gruppe som er svak til å stå imot, og blir presset ut av arbeidslivet. Jeg tror ikke vi skal generalisere for mye på det.

Når det gjelder fleksible arbeidstidsordninger, har vi ikke noe regelverk. Det er slik at det i store trekk er kvinnene som blir presset i mange tilfeller.

Overtid er også et vanskelig område. Tillitsmannsapparatet ute på bedriftene blir angrepet både av de som blir berørt, og av ledelsen. Det er ikke noen enkel oppgave å løse.

Når man kommer fra en faggruppe som jeg, vet man allerede i utgangspunktet at man har en viss makt, og jo flere slike faggrupper og elitegrupper man bygger opp, desto flere lavtlønte blir det, fordi de ivaretar seg selv, og bedriften spiller på de kreftene. Det er også noe man skal ta med seg. Det er litt farlig å bygge opp for mange kompetansegrupper.

Jeg støtter forslaget om økt kjøpekraft for de lavtlønte. Det er

helt nødvendig. Det er de lavtlønte som eventuelt vil kjøpe mer varer. Det er ikke vi veletablerte som kommer til å kjøpe mer varer. Vi kommer sannsynligvis til å ta en ferietur til utlandet, og det gir ikke mange arbeidsplasser i Norge.

Jeg er enig i at det bør være et samordnet oppgjør.

Ragnhild Mjøen Eilertsen, Nordland fylke: Jeg vil gi uttrykk for noe helt annet enn de krav som det har vært snakket om i form av kroner og ører.

Organisasjonsledd rundt om i landet ble invitert på konferanser for å utarbeide og sende inn krav til vårens tariffoppgjør. Dette skjedde senhøstes 1991. Man hadde ulike frister for å sende inn kommentarene til de forskjellige forbundene. For mange var fristen rundt årsskiftet. Jeg er klar over at lederen vår kommer til å følge etter meg og fortelle hva han har til forsvar, vise til handlingsprogram og hva vi har sagt der, og hva vi skal gå inn for i framtiden. Som fylkesrepresentant føler jeg at jeg er nødt til å gi uttrykk for alle de henvendelser som kommer om vitsen ved at vi lokalt tar ut kostbar arbeidstid, eller sparsom fritid, for å gjennomdrøfte tariffoppgjøret når så snart vi har sendt kravene og kommentarene inn til de enkelte forbund, ser at lederen i media forteller hva det skal legges vekt på i år. Jeg tror mange menige mannskaper ute er såpass lite kjent med handlingsprogrammet, at selv om lederen har påpekt at det er hentet derfra, så er det ikke oppfattet slik. Jeg tror, jeg håper, jeg tar feil, at i hvertfall i den organisasjonen jeg kommer fra lokalt, blir vanskelig å få med tillitsvalgte og medlemmer ved neste korsvei når vi skal diskutere slike viktige ting.

Rolf Frøysland, NNN: Først vil jeg knytte et par merknader til det Henrik Ravndal sa. Det er riktig at det innenfor næringsmiddelindustrien har foregått betydelige antall bedriftsnedleggelser, og at vi sannsynligvis må vente lignende utvikling i årene framover. Jeg vil legge til at et betydelige antall av de bedriftene som er lagt ned, er bedrifter eller anlegg som har vært lønnsomme. Det som nå skjer, og som alle begrunner nedleggelse med, er tilpasningen til internasjonal konkurranse og tilpassning til Europa. Det er det som i hovedsak er begrunnelsen for at anlegg også innenfor våre områder legges ned.

Arbeidsløsheten er fortsatt vårt største problem. Det fortvilte er at arbeidsløsheten tross alle våre krav og vedtak bare øker. Tariffoppgjørene både i 1988 og 1990 var innrettet, og hadde som mål å medvirke til å få ned ledigheten.

Nå legger vi opp til nok et to-årig oppgjør med samme mål. Vi har med dette forsøkt å ta arbeidsledigheten på alvor. Dessverre uten resultater. Når det derimot gjelder industrien og NHO, kan man umulig si det samme. La meg vise til, som flere andre har gjort, den ville bruken av overtid og korttidsansatte. Samtidig reduseres fast ansatte i industrien til under minimum. Vanlig produksjon baseres på bruk av overtid og korttidsansatte. Vi opplever også et frislepp av lønnsnivå for ledere og høyere funksjonærer, uten hensyn til den økonomiske situasjonen i landet. I lokale forhandlinger for våre medlemmer legges det stramme rammer. Når det gjelder lønninger for ledere og høyere funksjonærer, er det tydeligvis ingen rammer. Hva er argumentasjonen for høyere lederlønninger? Det er at vi må se til Europa, for der er lederlønnene så høye, og vi skal konkurrere med lederne der. Da skal de se til Europa, og ikke til sin egen virksomhet som andre må gjøre. Etterpå kommer stat og kommune og viser til høye lederlønninger i industrien. I samme slengen får vi en skattereform som gir skattelettelse i ti-tusenkronersklassen for de med høye inntekter. For vanlige lønnstakere blir det skattelettelse i hundrekronersklassen, om noe i det hele tatt. Snakker man om gjennomsnittet, som man gjør i forslag til uttalelse, så kan det se bra ut. Det holder bare ikke å snakke om gjennomsnittsbetraktninger, heller ikke når det gjelder skattelettelsen. Det er nærmest provoserende å gjøre det når man ser hvordan virkningene er for de med lave inntekter. Det burde vært sagt langt sterkere fra i uttalelsen om at skattereformen har liten eller ingen betydning for store grupper av våre medlemmer. Skattereformen betyr derfor lite for etterspørselen og/eller utjevning. Høyinntektsgruppene derimot bruker sine økte inntekter og høye skattelettelser til å nedbetale gjeld og øke sine bankkonti. Det er forunderlig hvordan økonomer og massemedia framstiller det som om dette er situasjon for vanlige lønnstakere. De kan ikke ha mye kontakt med virkelighetens verden. Dette er vesentlige trekk ved situasjonen foran dette oppgjøret. Det er ikke rart at man registrerer frustrasjon, irritasjon og resignasjon blant våre medlemmer og tillitsvalgte. Et hovedmål ved dette oppgjøret må derfor være å få en betydelig kjøpekraftforbedring og betydelige inntekter for vanlige lønnsinntekter, og særlig for de lavtlønte. Det er ikke disse gruppene som nedbetaler gjeld og setter penger i banken. Dette er et rettferdighetskrav. Samtidig er dette det eneste som kan øke etterspørselen etter varer og tjenester, og dermed muligens bedre sysselsettingssituasjonen.

Vårt forbund har nettopp hatt ca 150 tillitsvalgte fra alle bransjer, fra hele landet, samlet til tariffkonferanse på Sørmarka. Vi hadde en bred diskusjon om tariffpolitikk og tariffsituasjonen. Hovedtrekkene ved diskusjonene er at garantiordningen må forbedres, lokale forhandlinger må normaliseres og kjøpekraften forbedres betydelig for vanlige lønnstakere, og særlig for de lavtlønte. Det var tilslutning til krav om bedring av pensjonsordningen og forbedring for småbarnsfamilier. Man ønsket gjerne sosiale forbedringer i samsvar med forslagene her. Det var en sterk oppslutning om at noe måtte gjøres for å redusere overtidsbruken. Først og fremst kjøpekraftforbedringer for vanlige inntektsgrupper og spesielt for lavtlønte.

I NNN har vi egentlig ikke noe spesielt og konkret vedtak foran denne tariffrevisjonen. Når det gjelder oppgjørsform, var det ganske sterke synspunkter til fordel for forbundsvis oppgjør. Dette tror jeg i stor grad skyldes den frustrasjon og irritasjon som gjør seg gjeldende ute blant våre tillitsvalgte og medlemmer i dag. De mener også at de kommer best ut økonomisk i et forbundsvist oppgjør. Jeg tror det er en del av realiteten, at mange likevel er inneforstått med at de sosiale krav som er lagt fram, og den alminnelige situasjon, best lar seg løse gjennom et felles oppgjør. Jeg kommer til å stemme for uttalelsen, selv om det er mye i den man kunne diskutere og henge hatten på. Uansett skal resultatet vi kommer fram til stemmes over før eller siden. Da vil det vise seg hva medlemmene aksepterer. Jeg regner med at ingen av oss igjen vil oppleve den første avstemningen ved tariffoppgjøret i 1990.

Dirigenten, *Esther Kostøl*, fremmet forslag om at strek ble satt etter Ketil Karlsens innlegg.

Ketil Karlsen, NOPEF: NOPEF går inn for at alle arbeidstakere skal ha mulighet til å gå av med pensjon ved fylte 60 år. Det er under forutsetning av at ordningen må være fleksibel og frivillig. Hvis det forholder seg slik under årets oppgjør, at en slik ordning ikke er gjennomførbar generelt, mener vi at vi må ta tak i de gruppene som er utsatt; turnusarbeidere, skiftarbeidere og andre utsatte grupper. Det er dette som gjør at vi endrer vårt tradisjonelle standpunkt fra forbundsvist til samordnet oppgjør. Vi mener at hvis en slik fleksibel pensjonsordning skal gi noen sysselsettingseffekt, dvs redusere arbeidsløsheten, må inntekten denne ordningen gir være tilfredsstillende, men den må også samordnes med annen inntekt slik at vi ikke får for-

hold vi opplever til daglig i oljebransjen, at folk er pensjonert, men de er «greie arbeidere og ty til», slik at mange av dem kommer tilbake en annen «dør». Da åpnes det ikke for nye arbeidstakere. En pensjonsordning som tar dem inn «bakdøra» er verdiløs, og gir ingen effekt i forhold til sysselsettingen. I motsetning til en del andre, mener jeg at en senking av pensjonsalderen vil gi sysselsettingseffekt. Vi vet at de som forsvinner ut blir erstattet av andre i vår bransje. I dag forsvinner de ut på en uverdigg måte. Det synes vi ikke kan fortsette. Med de forutsetningene som er nevnt, vil jeg på NOPEFs vegne stemme for et samordnet oppgjør, men de forutsetningene som er nevnt er egentlig avgjørende for vår stemmegivning.

Dirigenten, Esther Kostøl, tok opp forslag om at strek var satt ved inntegnede talere, og at LOs leder fikk anledning til oppsummering etter det.

Odrunn Remvik protesterte. Hun ville fremme et forslag.

Dirigenten: Det var dette Oddrun Remvik hadde anledning til under siste talers innlegg. Forslag skal være innlevert før strek settes. Derfor gir vi anledning til å komme fram med det under siste talers innlegg. Jeg trodde denne forsamling var så bevisst sin bok, at det vet man. Vi har satt strek. Forslag skal ligge på dirigentens bord før strek settes.

Dirigenten spurte om Representantskapet var enig i håndteringen av saken.

Det var Representantskapet.

Oddrun Remvik, Norsk Sosionomforbund: Jeg beklager det som skjedde. Jeg satt med hånden oppe for å si fra at jeg hadde et forslag da Esther Kostøl foreslo å sette strek. Jeg er klar over at vi skal fremme forslag før strek er satt, og jeg beklager at det blir brukt slike teknikker i en slik forsamling.

Når det gjelder uttalelsen om tariffoppgjøret og tariffpolitikken, synes jeg at det som står under hovedmål ved oppgjøret om å «utvikle den sosiale og økonomiske standard» er viktig. Det er bra og viktig at vi har krav om å øke kjøpekraften for lavere og midlere skikt. Jeg kunne ha ønsket meg en sterkere formulering når det gjelder kvinnelønn.

Jeg synes LO-lederen har hatt mange gode og spenstige uttalelser når det gjelder kvinnelønn. For eksempel det med at

«noen må være lavtlønte, men hvorfor skal det alltid være kvinner.» Jeg synes det er bra at LO-lederen kommer med slike uttalelser. Derfor kunne jeg ønske meg at det var en sterkere uttalelse på dette. Det er også sagt at 90-årene skal bli det 10-året vi skal vinne kampen for likelønn. Nils Totland sa det på den siste Kartellkonferansen han var på. Jeg synes det er bra, men vi må sette det ut i handling.

Det er sagt at vi skal kreve økt kjøpekraft for lavere og midlere skikt, fordi skatteopplegget vi har fått innført har gitt virkninger som er usosiale. Jeg håper likevel at det ikke er slik som det ble sagt i Dagsnytt i dag tidlig, at en går inn for et moderat oppgjør og at kravene allerede er innfridd. Da ser jeg ikke vitsen med å sette igang det store apparatet som et tariffoppgjør er. Det er vel ikke slik at kravene er innfridd, og ihvertfall ikke for det lavere og midlere skikt. Derfor må vi stå på og kreve lønnsstillegg, sosiale reformer og arbeid for alle.

Arbeid for alle er jobb nr 1. Det må gjennomsyre alt vi gjør. Jeg vil minne om hvor viktig det er å stå på for å løse de problemene vi står overfor innenfor offentlig sektor, spesielt innenfor omsorgssektoren. Vi kan satse mer på offentlig sektor for å løse en del av arbeidsløshetsproblematikken. Vi har, hvis vi tenker samfunnsøkonomisk, ressurser til det. Jeg tror at det her ligger muligheter til å gjøre noe for å få ned arbeidsløshetstallene. Så langt er uttalelsen som er lagt fram grei.

Når det gjelder fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre, har jeg i manuskriptet mitt skrevet at jeg skulle si at jeg var dumdristig nok til å fremme forslag. Nå får jeg ikke anledning til å fremme forslaget. Jeg våger likevel å fremme forslaget og si noe om 6-timersdagen.

Mange vil si at vi maser om 6-timersdagen. Jeg tror at det er viktig, når vi nå har råd til å innføre redusert arbeidstid, at vi holder 6-timersdagen klart for oss som det målet vi har. Det står også i LOs handlingsprogram. Det er flere som har vært inne på at det som står her kan være litt uklart. At det er uklart hva vi egentlig mener med det. Jeg kan være ening med de som har sagt at det kan være litt uklart, samtidig som vi fremmer forslag om 6-timers dagen, er det med utgangspunkt i at vi ønsker at vi skal ha det som mål for den jobben vi gjør.

Jeg vil lese opp forslaget som er stilt på vegne av Barnevernpedagogforbundet. Sosionomforbundet og Vernepleierforbundet:

Fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre strykes, og erstattes med:

«LO vil arbeide for 6-timers arbeidsdag for alle med full lønnskompensasjon. Målet om 6-timers arbeidsdag kan nås ved en gradvis gjennomføring. Dersom kravet delvis innfris, må det skje på en slik måte at det styrker kvinners posisjon på arbeidsmarkedet og gir gevinst i form av flere arbeidsplasser.»

LO-lederen sa at uttalelsen vi skal vedta skal gi oss rammene for de konkrete kravene vi skal stille ved tariffoppgjøret. Jeg mener at forslaget vi har, gjør det. 6-timers dagen gir oss positive virkninger både fordelingspolitisk, for sysselsettingen og likestillingen. Derfor mener jeg at vi kan ha med 6-timers dagen som et mål i forslaget, og at det gir åpning for at det kan innføres for andre grupper, f.eks. for eldre arbeidstakere.

Kjell Jamne, Norsk Kommuneforbund: Jeg støtter det som er sagt og det som står i dokumentene om overtid og bijobber. Jeg mistenker ingen for å legge dette inn i dokumentene i negative og ond mening. Likevel tror jeg det er nødvendig at en klart presiserer at det også finnes de som er nødt til å arbeide overtid og ta bijobber på grunn av en fortvilet økonomisk situasjon. Disse debattene er de siste årene blitt mer og mer preget av en generell politisk vurdering. Det har den haken med seg, at de, og de finnes, som mener at fagbevegelsens posisjoner skal svekkes, og at de best blir svekket ved at en fjerner fagbevegelsens rett til tariffforhandlinger, og gjøre det til en sak som skal bestemmes av Stortinget. De kan samle stein på stein av argumenter, og faktisk bruke noen av våre egne grunngivninger som ledd i en slik resonnementsrekke. La oss være våkne for det. En har etterlyst i denne, og i andre debatter, ansvar fra den andre parten. En tenker på de som styrer landet politisk, i den grad de kan å gjøre det, og på næringslivet. La meg i saklighetens navn, på tross av at jeg aldri har vært medlem av det regjerende partiet, få understreke at de som sitter med regjeringsmakt ikke har et parlamentarisk grunnlag til å gjøre det en ønsker. De må inngå kompromisser, og den aktuelle politikken kan ikke uten videre tas som et speilbilde av det en regjering vil. Det synes jeg også er viktig å poengtere.

Vi appellerer til næringslivet som om næringslivet hadde sjel og moral. Næringslivet har ikke organer til å oppfatte denslags appeller. Det er ikke fordi næringslivet er ondt, stygt eller demonisk. Det er bare slik, fordi det er slik, som Øverland en gang sa i en språkdebatt. Vi gjør den forveksling at for oss er arbeidsløsheten et moralsk problem, men for næringslivet blir det et statistisk fenomen. Næringslivet bruker denne situasjo-

nen til stadig å be som en hypokonder etter piller, om bedre og bedre rammevilkår. De vil aldri bli fornøyd. Vi kan aldri vente lojalitet i forhold til arbeidsløsheten fra næringslivet. Hvis bedre rammevilkår gir utslag på arbeidsplassene, er det fordi dette er for næringslivet en bivirkning og andre faktorer som de sjøl setter større pris på. Jeg vil minne om at i politikk er problemet at en skal løse flere problemer samtidig, og problemet er at hvis du løser det ene så forsterker du det andre. Det er dette jeg og aner i de to setningene som volder meg et visst besvær i uttalelsen «arbeid til alle er jobb nr 1». Jeg referer: «De signaler som er kommet fra statsministeren og næringsministeren vedørende næringslivets avgifter er imidlertid positive.» Jeg føler det noe beklemt å ta stilling til signaler, så lenge de enda er vage, uklare, og gjenstand for diskusjon. Men det er et større dilemma. I avsnittet nedenfor viser man til behovet for å styrke verdiskapningen på lengre sikt gjennom «investeringer i infrastruktur og kompetanse», og dette er et statlig ansvar. Hvis en svekker næringslivets avgifter, gir avkall på dem helt eller delvis, svekker vi også det økonomiske grunnlag til andre tiltak vi sier er nødvendig, som et ledd i kampen mot arbeidsledigheten. I verste fall kan et slikt utspill føre til det motsatte. Det kan føre til mindre sysselsetting, mindre arbeidsplasser i den offentlige sektor. Det er ikke det verste problemet. Jeg vil også minne om at den offentlige sektor er en stor bidragsyter og en stor kunde i det private næringslivet. Jeg oppfatter derfor, fordi politikken har mange ansikt og mange problemer, dette avsnittet som problematisk.

Lillian Olsen, Norsk Arbeidsmandsforbund: Det er blitt sagt mye, og det er vanskelig å komme med nye synspunkter.

Jeg vil kommentere arbeidstiden for småbarnsfamilier. Jeg skal ikke gå imot fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre, men jeg ønsker å gi uttrykk for at lavere pensjonsalder må prioriteres først. Noen vil kanskje si at vi som er over den såkalte småbarnsperioden, ikke bør ha noen særlig mening om dette, men vi har barn som har småbarn og kjenner problemene på den måten.

Forholdet er at mange av småbarnsfamiliene ikke en gang har arbeid. Det er det de ønsker seg mest. Jeg kommer fra en kommune som har ca 8% arbeidsledighet. Mange av dem er småbarnsfamilier. Det er de som må gå først ved innskrenkninger og permitteringer. Jeg tror heller ikke at fleksibel og nedsatt arbeidstid for småbarnsfamilier vil gi noen flere arbeidsplasser.

Personlig mener jeg at det er et galt tidspunkt å ta det opp på. Jeg er dessuten redd for at småbarnsforeldre vil bli arbeidstakere som næringslivet vil være mer tilbakeholdne med å ansette. Derimot tror jeg at nedsatt pensjonsalder vil kunne bidra til at arbeidsledigheten går ned. Lavere pensjonsalder er krav som nok så entydig kommer fra fagbevegelsen i hele landet, også fra kvinner og småbarnsfamilier. Selvfølgelig skal vi legge vekt på å forsøke å gjennomføre handlingsprogrammet. Jeg tror ikke det er mulig å få gjennomført alt. Det vil nesten være å kaste blår i øynene på folk flest, å gi inntrykk av at dette er realistisk. Jeg mener at lavere pensjonsalder må prioriteres.

Jeg har ikke noe problem med å slutte meg til utkastet som foreligger, og heller ikke innstillingen.

Når det gjelder overtid, så er dette et problem. Jeg er enig med Hågensen som sier at det må en holdningsendring til. Det har med solidaritet å gjøre. Vi har hatt mange møter om dette der jeg kommer fra. Argumentasjonen du møter er at nå har folk vært permittert så og så lenge, nå vil de ta det arbeidet de kan få. De vil ha den overtiden de kan få. De kan jobbe lørdag og søndag, og de går så og si på fast overtid, selv om det ikke er lov. Dette skjer mens mange går arbeidsledige. Kan vi gjøre noe med dette, er mye vunnet. Vi har problemer med at arbeidsgiverne sier at oppdraget må være ferdig da og da, og at de derfor må jobbe overtid, ellers får de ikke kontrakten. Det er et press den veien også.

Leif Sande, NOPEF: Jeg vil ta utgangspunkt i forslag til uttalelse. Det er en setning som volder meg de samme problemene som den gjorde for Kjell Jamne. Det står: «De signaler som er kommet fra statsministeren og næringsministeren vedørende næringslivets avgifter er imidlertid positive.» Jeg kjenner ikke alle signaler som måtte være kommet fra den kanten.

Jeg ser det som fornuftig at vi i en situasjon med stor arbeidsledighet ikke skatter bruk av arbeidskraft så hardt; redusere på arbeidsgiveravgiften. Samtidig er vi i en situasjon hvor vi har påtrengende miljøproblem, og hvis poenget er at man skal redusere miljøavgiften, må jeg si at jeg er uenig i dette.

Slik som uttalelsen er, kan jeg være enig i det som står der, men den kan også romme en stor uenighet.

Når vi reduserer inntektene til myndighetene, blir det også muligheter for mindre utgifter. Det vil i neste omgang føre til lavere sysselsetting. Jeg tror faktisk et av områdene vi må gjøre noe på, hvis vi skal få løst sysselsettingsproblemene i samfun-

net, er offentlig sektor. Jeg er blitt fortalt at arbeidsledigheten koster i form av trygdeutbetalinger og tapte inntekter ca 23 milliarder kroner i året. Hvis det er riktige tall, så representerer det ca 140 000 – 160 000 pr arbeidsledig. Det er like mye som et lønnsnivå for en god del av den medlemsmassen vi representerer. Skal vi få gjort noe med sysselsettingsproblemene, er vi nødt til å øke offentlig forbruk. Vi vet at offentlig forbruk skaper mer sysselsetting enn mitt private forbruk gjør. Jeg har en tendens til å betale ned gjeld, kjøpe importvarer og reise utenlands. Dette skaper ikke mye sysselsetting i Norge. Jeg er overbevist om at det må langt større satsning til på den offentlige sektor. Samtidig ser vi alle de behovene som er påtrengende. Mannskapsmangel på sykehus, helseinstitusjoner etc er et problem for oss alle.

NOPEF har for en gangs skyld gått inn for samordnede oppgjør. Det er under forutsetning av at vi skal få en lavere pensjonsalder. Det er et viktig krav for våre medlemmer. Det er det vi prioriterer. Vi vil ikke at absolutt alt skal skje med en gang, men vi forlanger at vi får et tall på papiret, og at det blir fylt opp med ytelser som gjør det mulig for folk å ta ut pensjonen.

Det som er nevnt i uttalelsen om økt kjøpekraft er jeg enig i, og at den må gis en sosial profil. Profilen som Stortinget har gitt skatteopplegget er så usosial at vi ikke kan akseptere det. Det er betenkelig at gang etter gang vedtar Stortinget et skatteopplegg som er usosialt, og som vi i tariffoppgjøret må komme i ettertid å rette opp med en sosial profil. Det virker som om Stortinget priser de høyest lønte ved å gi dem mer, og at vi etterpå skal gjøre noe for de lavest lønte. Det er en meningsløs situasjon. Jeg lurer på hvor de har vært da skatteopplegget ble vedtatt, med den usosiale profilen som det har fått.

I vårt forbundsområde er det en god del dobbeltarbeid. Det er ikke fordi folk er nødt til å arbeide dobbelt for å overleve. Det er heller fordi de ønsker å ha to jobber, og på den måten få en enda høyere inntekt. Dette har utartet seg. Vi vet at dette i mange sammenheng kan stoppes med enkle virkemidler hvis vi bare vil, f.eks. alt dobbeltarbeidet som skjer i Nordsjøen. Alle reiser ut fra tre – fire helikopterflyplasser. Det hadde vært enkelt å lagt opp en datalinje mellom disse, slik som alle store selskap i dag har interne telefonkabler, og registrert dem på et felles datasystem, istenfor at de skal registreres på hvert sitt. Dette hadde kostet lite i forhold det vi hadde oppnådd av sysselsettingsgevinst. Dette er i utgangspunktet ulovlig.

I uttalelsen står det «bør åpnes for at det lokalt mellom klubb

og ledelse kan avtales fleksible arbeidstidsordninger knyttet til kompensasjonsordninger og innenfor avtalens arbeidstidsramme». Vi har en del overenskomstområder hvor vi klart synes at noe slikt er fornuftig, men vi har også en del overenskomstområder hvor vi slett ikke ønsker å ha mer fleksible ordninger enn det som er. Problemet vårt er vel heller at arbeidsgiverne kontinuerlig presser på for å få dem mer fleksible, og at vi sloss imot.

Jeg velger å se dette sammen med revisjon av tekniske bestemmelser i overenskomsten. Det kan bli gjort slike endringer i de overenskomstene der partene synes det er fornuftig å gjøre det, men at man nødvendigvis ikke trenger å gjøre det i de overenskomstområdene der forbundet slett ikke ønsker å ta det inn.

Harald Særstein, Norsk Sjømannsforbund: Takk for hjelpen. Jeg sto her i fjor på denne tiden og ba om hjelp i en spesiell situasjon for sjøfolk. Det gjaldt bortfall av sjømannsfradraget. Sjømannsfradraget falt bort ved nyttårs-skiftet. Vi fikk nye skatteregler. Vi er tilpasset skattereglene som gjelder for vanlige folk på land. Det som imidlertid har skjedd er at på en og samme båt, eller på samme fartøy, eksisterer det i dag de som har fått kompensasjon og de som ikke har fått kompensasjon. Etter at det var bred enighet på Stortinget om at vi ikke skulle gå ned i nettolønn pr 1 januar, valgte likevel Rederforbundet, med Thommassen og Opseth å ha en dialog, som gikk ut på at sjøfolkene ble skadelidene til syvende og sist. Det som har skjedd i dag er at det er tre rederier, eller tre grupper, i Norge som ikke har fått kompensasjon. Det gjelder noe så enkelt som Flaggruten HSD, Askøy/Bergen Rutelag, Batsøy-fergene pluss restaurasjonsansatte i privat restaurasjonsdrift. Slik som situasjonen er i dag, kan det føre til opprør. Vi fikk god hjelp av LO i fjor.

Det er klart at i den situasjon som norsk skipsfart er i dag, så kunne vi hatt et helt møte bare om det. Det er nok å vise til alle ulykkene som har vært langs kysten vår. Det som er godt med alle de fartøyene, er at det ikke er nordmenn ombord, slik at vi slapp å ta kjeften den gangen.

Jeg vil «skyte» litt mot det som har blitt sagt om overtid og annet. Det som er det verste for oss, og for mange andre, er nedsettingen av arbeidstiden som ble foretatt. Nedsatt arbeidstid har ført til at vi har gått ned i netto lønn. For å kompensere den har vi fått mengder av fritid, som vi kan disponere i en, to eller tre andre jobber. Det være seg svart eller hvitt arbeid. Vi har med andre ord for mye fritid. Det er problemet. Det kan være et

problem når vi ser på sysselsettingen, men det er jo veldig fint for oss som kan gå ut i annet arbeid og komplette årslønnen vår.

På plakaten bak meg står det «Arbeid for alle er jobb nr 1». Det er vel egentlig ikke noe mål i seg selv at man skal skaffe arbeid for arbeidet sin del. Jeg ville ha sagt arbeidsplasser for alle er jobb nr 1. Det er litt spissfintlig sagt, men tross alt, å arbeide bare for arbeidet sin del, er sysselsetting. Det synes jeg ikke Norge har råd til; drive ren sysselsetting. Vi må få trygge, gode framtidsrettet arbeidsplasser, og det får vi ved å ta vare på det vi har i dag.

Jeg vil rette en oppfordring til de som skal stå for årets tariffoppgjør. Det er ikke alltid at det er pengene som er det viktigste i et tariffoppgjør. Det jeg ser som minst like viktig, er at man skal bli verdsatt for det arbeidet man har, og at man skal få lov til å beholde yrkesstoltheten man alltid har hatt.

Aud Pettersen, Hedmark fylke: Jeg skal ikke si så mye om arbeidsledigheten, men jeg vil oppfordre myndighetene til å bli kvitt 13-ukers regelen. Det kan hende jeg kommer til å jobbe mer overtid, hvis ikke den blir borte, fordi vi ikke får noen penger å klare utgiftene våre med. Da er det straff. Motivering finnes ikke når det gjelder 13-ukers regelen. Det er å undervurdere mennesker.

Jeg skulle ønske det kom en debatt – vi kan kalle det en samfunnsdebatt – som har med moral og økonomi å gjøre. Hvilke holdninger finnes det hos våre arbeidsgivere – vår motpart – om livsverd? Det har kanskje noe med at det begynner å bli mange økonomer som er ledere i dagens arbeidsliv. De har kun forståelse for tall og det som gir gevinster. De har ikke moralske holdninger til en vanlig arbeidstaker. Det gjelder ikke alle, men mange av dem, og det er kanskje unge ledere.

På fylkeskonferansene i Hedmark har vi ofte pratet om den lokale forhandlingsretten. Det er godt å se at det står at den skal opprettholdes. Rør ikke ved den. Når det gjelder nedsenket pensjonsalder, har vi også sagt noe om den. Det er kanskje solidaritet i praksis å sette ned pensjonsalderen. Alle forventer at vi skal vise solidaritet med de eldre, slik at de eldre har det bra. Vi forventer vel også at de legger det samme til grunn i dag, som de gjorde det den gangen de jobbet fram ordninger slik at vi har det bra. Å få AFP bedre, vil kanskje være den beste veien å gå.

Fleksibilitet når det gjelder småbarnsforeldre er bra, men samtidig skal vi også tenke på hvem som kanskje kommer i dår-

ligst økonomisk uføre av det. Det har lett for å være kvinner som kommer dårligst ut. Vi tenker kanskje ikke på det i dag, men vi tenker kanskje på det den dagen vi opplever at vi er pensjonister med et dårlig grunnlag økonomisk. Det er slike ting vi må ha i bakhodet når vi forhandler. Det er lett å si at vi skal få litt kortere eller fleksibel arbeidstid, men husk samtidig på at det kanskje er dem som jobber om kvelden. Det er kanskje dem som må reise fra hjem og små unger og ektefeller når de skal jobbe om kvelden. Det er som kjent flest kvinner som jobber da. Det koster ganske mye av følelser, men det blir aldri målt i kroner og ører. Dette har med omsorg å gjøre. Jeg er skeptisk til fleksible arbeidstidsordninger. Det mener jeg er å utvaske overenskomstene vi har. De fleste overenskomster gir rom for å forhandle på den enkelte arbeidsplass i dag. Skulle det være overenskomster som ikke har det, finnes det avtaleverk vi kan bruke. Jeg klarer ikke å si at jeg synes denne er god.

Jeg har lyst til å bruke litt lenger tid på kompetanse. Ordet kompetanse gjør at jeg ser rødt. Ordet blir brukt galt. Det blir pratet om kompetanse som om det kun tilhører de som har en fagopplæring eller et fagbrev av ulik art. Det er ikke sant. Ordet kompetanse inneholder både erfaring, praksis og teori. Hvis det er det vi diskuterer, så skal jeg være med på det. Diskusjonen som pågår både i fagbevegelsen og partiet bygger dessverre for mye på skolegang. Det er synd. Det skapes en todelt situasjon rundt om å på arbeidsplassene, uro blant arbeidskamerater, mobbeproblemer og miljøproblemer. Ta en liten teoribit og legg på de som har praksis og erfaring, som har vært tyve år i arbeidslivet, og se hva en får. Man får dyktige arbeidstakere. Jeg sier ikke at vi ikke trenger kompetanse. Vi trenger det for å følge med i den utviklingen som er, men jeg tror vi kan klare mye mer ved bedriftsintern opplæring. Der er det også kvinner som oftes når dårligst fram. Hvis vi ser på det med lik lønn, så er det kanskje ikke arbeidsgiverne som er de verste der, men det er utdanningsbakgrunn som er den verste utfordringen.

Når det gjelder avtaleperioden, må det komme inn en klausul som sier at hvis kjøpekraften vår blir forringet, prisstigningen blir større eller det skjer noe som gjør at vi kommer dårligere ut økonomisk, f.eks. hvis noen ønsker å tukle litt med sykelønnsordningen vår, da skal det kunne tas opp i perioden.

Jeg synes det er ille at de som jeg trodde tilhørte vår side gir uttalelser på uttalelser til pressen om hvordan vi som LO-organiserte og lokale forhandlere skal forholde oss i et tariffoppgjør. Det synes jeg vi kan få håndtere selv. Jeg reagerer på de utspil-

lene. De kommer med jevne drypp. Drypp som gjør at en ønsker at en skal tro at det er sant det som blir sagt. Det er en ønsketenkning som kommer der. Alle vet at ting som blir sagt ofte nok til slutt blir slik at vi tror på det, selv om det kan være en myte. Det er kanskje greit for de som forhandler sentralt. Det er ikke så greit for de som forhandler på lokalt plan. Det er ikke så stor enighet mellom parti og fagbevegelse på lokalt plan som på sentralt plan. La oss få gjøre den jobben i fred.

Eystein Gaare, NNN: Jeg må få fram den frustrasjon som bransjekonferansen i NNN tydelig la for dagen i forrige uke over at man legger ned masse arbeid og kommer med forslag til tariffoppgjørene, og så opplever man at ingen bryr seg noe særlig om det.

Når representanten fra Nordland tar opp dette spørsmålet, så må jeg si at jeg er helt enig i det som kom fram. Jeg tror vi skal være forsiktige med å dra denne type oppgjørsform for lenge ut i tid.

Med det mener jeg at det har gått noen år siden sist vi hadde forbundsvise tarifforhandlinger. Jeg tror at det spørsmålet fører til at vi får en passivitet på grunnplanet, som verken LOs ledelse eller LOs medlemmer er tjent med i det lange løp. Av debatten har jeg skjont at å innlevere noe forslag om forbundsvise oppgjør antagelig vil få to stemmer. Så det har jeg ikke tenkt på. Likevel synes jeg at jeg må få dette fram, fordi frustrasjonen var ganske sterk.

Da jeg første gangen leste dokumentet som er framlagt, var det for meg som en 17 mai-tale. Veldig bra. Jeg synes også at det mangler mye «kjøtt» på «skjelettet». Det er også litt frustrerende at jeg ikke vet sluttresultatet av det jeg nå skal gi fullmakt til. Det synes jeg er den verste biten ved det. Jeg har ingen problemer med å slutte meg til formuleringene og de positive tankene jeg leste i dokumentet, men jeg skulle gjerne visst hva som egentlig ligger i det. Hva betyr denne fleksibiliteten for småbarnsforeldrene i praksis? Er det ti minutter kortere arbeidstid om dagen, for å bli en bedre far, eller hva ligger det i det?

Avsnittet om fleksibilitet finner jeg litt vanskelig å få med meg i farten. Det står «for å lette bedriftenes tilpasning og gi den enkelte flere alternativer i fastsettelsen av arbeidstiden». Jeg tar det som en selvfølge at de som har skrevet dette, ikke tror at den enkelte rundt omkring på arbeidsplassene får lov til å fastsette arbeidstiden sin. Det kommer ikke til å skje. Jeg er livredd for den formuleringen. Jeg håper dere tar med det når

dere skal sette de siste ordene på den. Jeg ønsker ingen formuleringer som åpner for større adgang til fleksibilitet enn det som allerede foreligger i tariffavtalen i dag.

Jeg håper inderlig at det kan bli slik at de av oss som ligger litt over industrigjennomsnittet og har en masse gjeld, også kan få litt i posen, og at de lavtlønte skal ha enda mer, når vi er ferdig med dette oppgjøret.

Kjell Bjørndalen, Sekretariatet: Jeg antar at de fleste av poengene er brukt opp, så jeg skal avholde meg fra å kommentere hele dokumentet. Jeg vil gjerne knytte noen kommentarer til det som går på overtid og fleksible arbeidstidsordninger. I fagbevegelsen har vi alltid hatt meget restriktive holdninger til arbeidstidsbestemmelser og hvordan disse skal praktiseres. Jeg tror det har vært riktig, men så opplever vi at tidene forandrer seg. Behovene for våre medlemmer endrer seg også, og holdningene endrer seg samtidig. Samtidig er vi også klar over at den teknologiske utviklingen går sin gang enten vi liker det eller ikke. Bedriftenes behov for å investere i kostbart utstyr er i mange tilfeller et være eller ikke være. Disse tingene kjenner vi spesielt godt til som er i den konkurranseutsatte delen av næringslivet. Vi vet hva det innebærer om en ikke investerer i dette utstyret. Det er ikke dette som skal være avgjørende for vårt valg av hvordan arbeidstiden skal innordnes og praktiseres. Vi kan iallefall ikke lukke øynene for den realiteten som her ligger for dagen. Vårt hensyn må i første rekke være det behov våre medlemmer føler, og hvordan dette også praktiseres ute. Det må være et samvar mellom de tariffavtalene vi utvikler, og det som er terrenget ute i bedriftene. Vi har eksempler innenfor vårt forbundsområde som har meget restriktive bestemmelser på dette, og målt mot den praksisen som en avtaler ute, er det strid mellom tariffavtalen og det som er avtalt. Jeg synes det er uheldig at vi skal være i en slik situasjon at det kommer for dagen. Er ikke vi i stand til å gjøre noe med det, er jeg redd for at utviklingen løper fra oss. Vi vil miste muligheten fra fagbevegelsens side på å styre og ta hånd om akkurat disse tingene, slik at vi kan sikre våre medlemmer som har behov for den beskyttelse som vår restriktive holdning og praktisering av arbeidstidsbestemmelsene har vært ment å skulle være. Det må vi naturligvis fortsatt sikre oss. I erkjennelsen av disse kjennsgjeringene har vi fra Fellesforbundets side, på landsmøtet, sagt noe om behovet for å se nærmere på det. Det behovet er rimelig godt ivaretatt gjennom forslaget som ligger på Representant-

skapets bord. Vi har en helt klar forutsetning, og det er at avtaler om disse tingene skal ikke skje mellom den enkelte arbeidstaker og bedriften. Det skal være basert i et avtaleforhold mellom partene på den enkelte bedrift og innenfor de rammene som den enkelte overenskomst hjemler. Disse tariffavtalene har noe i seg om bruken av overtid og hvordan den skal praktiseres. Her er det vel mange som har noen svin på skogen. Ikke minst arbeidsgiverne, men vi må kanskje gå litt i oss selv også. Tallene som ble presentert i Sekretariatet i går synes jeg var skremmende høye. Jeg hadde forestilt meg at de lå langt lavere enn det som nå er kommet for dagen. Derfor synes jeg at vi har en stor innsats å gjøre på dette feltet. Når vi går inn for økt fleksibilitet, må det stilles strengere krav til bruken av overtid både holdningsmessig, og ikke minst avtaleteksten er viktig. Greier vi ikke å stå imot det presset, jeg tenker da særlig på de tillitsvalgte, for bruken av overtid, trenger en et godt avtaleverk i ryggen og kaste det i bordet for en pågående arbeidsgiver, eller arbeidskamerat for den del. Det mener jeg er intensjonene med det som står i Sekretariatets innstilling. Det sammen med det øvrige gir jeg naturligvis min støtte til.

Willy Olsen, Finnmark fylke: Som representant fra Finnmark vil jeg ikke unnlate å rette oppmerksomheten på den spesielt høye arbeidsledigheten i Finnmark. Ifølge fylkesarbeidssjefen har vi passert 13% arbeidsledighet. Det utgjør ca 5000 av arbeidsstokken. Ifølge den samme fylkesarbeidssjefen, vil ledigheten øke utover vinteren. Hvis man ser uttalelsen, som vi mest sannsynligvis kommer til å vedta, som et håndslag til den store arbeidsledigheten – også i Finnmark – vil utgangspunktet være greit. Jeg vil rette en del oppmerksomhet mot noen formuleringer i uttalelsen som sett med Finnmarks-øyne er direkte til hinder for å skape nye arbeidsplasser i Finnmark. Det gjelder de formuleringene som Kjell Jamne tok opp. Det gjelder de vage signalene som er sendt ut. Ifølge Dagens Næringsliv er heller ikke minstrene helt på bølgelengde. Jeg er like oppgitt over formuleringene i uttalelsen, som finansministeren er over det som Knapp har lagt inn av millioner til næringslivet.

I Finnmark har vi i ett år hatt helt bortfall av arbeidsgiveravgift. Vi har hatt null investeringsavgift. Dette har vi sett på som et konkurransefortrinn for å få etablert nye arbeidsplasser i Finnmark. Det paradoksale i dette er at når man får en slik ordning i hele landet, vil dette konkurransefortrinnet falle bort. Hva setter man inn i stedet for å etablere nye arbeidsplasser i

Finnmark? Jeg tror man er nødt til å gå nøye gjennom uttalelsen. Se på de enkelte formuleringene, og ikke minst tenke igjennom de konsekvensene dette kan få for ulike deler av landet.

Øystein Holsæter, Møre og Romsdal fylke: Jeg vil ta utgangspunkt i arbeidsledigheten og økt bruk av overtid. De store konsernene som etableres i utlandet har vært nevnt. Hva med de tusener små og mellomstore bedriftene rundt om i landet? Det er de som gir sysselsetting. Jeg sitter i Nærings- og Sysselsettingsstyret i Møre og Romsdal og er med på å fordele DU-midler. De investeringene som i stor grad blir gjort, går til avanserte datastyrte maskiner, som forbedrer konkurransehandelen, men gir en lavere sysselsetting. Med en annen fordeling av arbeidsgiveravgiften, slik at disse maskinene kunne ha blitt pålagt avgift, og fått redusert arbeidsgiveravgiften på arbeidskraften, og prioritert arbeidskraft og arbeidskraftskrevende industri. Næringslivet er meget forsiktig med nyansettelser. Det er vi klar over. Istedet kjøres det maksimalt med overtid.

Lov om lønnsplikt ved permitteringer er en av grunnene til det. For å unngå permitteringer, kjører næringslivet med et minimum ansatte, og tar overtid når det er nødvendig, eller når sjansen byr seg. Folk står delvis i kø for å jobbe overtid. Blir det spørsmål om oppsigelser, får de ansatte problemer og tilbyr seg å bli permittert for å unngå disse oppsigelsene. Det er vanskelig for dem som ikke blir oppsagt å være solidariske med dem som blir oppsagt, og tilbyr seg å gå til permitteringer. Det er det den loven som har en stor del av skylden for. Rundt om i landet er det en mengde arbeidsoppgaver å ta seg av. Derfor setter jeg ekstra stor pris på vedtaket om en metanolfabrikk på Tjeldbergodden, og de ringvirkningene det fører med seg. 4 – 5000 arbeidsplasser i anleggsperioden blir meget verdifullt. Vi ber om flere slike positive vedtak. Mulighetene er til stede.

Per Lillemark, Nord-Trøndelag fylke: Mange har i dag sagt mye om situasjonen i arbeidslivet, priser og kjøpekraft. Lillian Olsen var inne på kompetanse og hva vi bør legge i ordet kompetanse. Det har også jeg lyst til å si et par ord om.

I avsnittet om kompetanseoppbygging står det «økt kompetanse blant annet tilpasset ny teknologi blir en stadig viktigere faktor for sysselsetting og produksjon i vårt arbeidsliv.» Til nå har innføring av ny kompetanse ofte vært ensbetydende med betydelige effektiviseringskrav i industrien og i offentlig sektor,

med den påfølgende problemstillingen at det har blitt et veldig press bedriftsøkonomisk med hensyn til å redusere antall ansatte for å få lønnsomhet. Det er vel gjerne slik nå, at bedriftsøkonomene ikke har vært helt fornøyd før de fleste av de ansatte har stått på gata. Når vi heretter snakker om ny teknologi, må vi knytte det til kvalitet og kvalitetsssikring i mye større grad enn vi har gjort til nå. Istedenfor bare besparelser med hensyn til personalbudsjettene entydig. Vi vet alle at det norske næringslivet står overfor store utfordringer, og enda større etterhvert som den europeiske økonomien blir om mulig enda åpnere enn den er i dag. Derfor bør ikke kompetanseoppbygging bare ses i sammenheng med videregående skoler som vi sa en del om på LO-kongressen i 1989. Det bør i mye større grad knyttes opp til de voksne elvene i det norske samfunnet i dag. Det er mange som har lært seg et fag ganske tidlig. De kunne utføre det faget fagmessig livet ut. Slik er ikke situasjonen lenger. Derfor er vi nødt til å legge en annen vekt på kompetanse enn det vi har i dag.

Tidligere i dag har vi behandlet LOs Utdanningsfond som gir våre tillitsvalgte og medlemmer muligheter til faglig og yrkesmessig etter- og videreutdanning. Jeg forutsetter at det blir en skikkelig avtale mellom LO og AOF. Jeg vil knytte det i forhold til ressursutvalget, slik at mest mulig av videreutdanningen og etteropplæringen som skal skje blir ført ned til regionene, slik at det ikke blir noen overordnede politiske diskusjoner som skal skje sentralt, men at vi får utdanningen lokalt der medlemmene og tillitsvalgte vet best hvor skoen trykker.

AOF har under utvikling gode utviklingsprogram når det gjelder både opplæringsprogram i tilknytning til gjennomføring av forskriftene for internkontroll, som undersøkelser viser at næringslivet har veldig lite kunnskap og informasjon om. I tillegg til at vi også jobber med det som går på strategisk kompetanseutvikling på fagbevegelsens verdigrunnlag. Det er noe av det vi også behandlet på Kongressen i 1989, som går på aksept for tillitsvalgtes kompetanse. Det bør være et viktig begrep framover.

LO-leder Yngve Hågensen oppsummerte debatten slik:

Jeg vil forsøke å besvare konkrete spørsmål som har blitt stilt.

Jone Handeland sa at han støttet skissen, men han stilte også noen spørsmål. Han spurte om det skulle settes frister ved de lokale forhandlingene.

Jeg minner om at vi ikke gjorde det i 1991. Vi skal videreføre den normaliseringen vi startet i 1990 og til nå avsluttet i 1991. Det trodde jeg det ikke var noen særlig tvil om.

Når han reiser spørsmålet om adgang til å avstå fra tillegg en måtte avtale sentralt, så er det ikke noe problem for meg å si at det burde vi aldri gjøre. Alle tillegg vi gir burde være en selvfølge at alle fikk, men verden er ikke så selvfølgelig. Ved mellomoppgjøret i 1991 overlot vi den vurderingen til de tillitsvalgte lokalt; at de selv vurderte situasjonen om å utsette eller avstå fra tillegg. Vi bør ikke ta noen avgjørelse på det her og nå. Det må vi sikkert ta stilling til underveis i forhandlingenes løp. Etter at vi gjorde det i 1991, har jeg fått uttallige henvendelser om å være meget obs på at vi må, uansett oppgjørsform, prøve å tilrettelegge et oppgjør som muliggjør at vi på en side har rimelig håndtering i det fellesskapet vi er samordnet, men på en annen side også muliggjør en konkret håndtering hvor de lokale tillitsvalgte selv vurderer situasjonen annerledes enn det vi sentralt gjør. Det er en grunnleggende holdning vi skal ha med oss. Så får vi se hvilken situasjon vi kommer opp i når vi kommer så langt.

Om det skal være vanlig å halvere potten, får vi se underveis. Jeg vil minne om at lokale forhandlinger skal vi ha, men jeg vil også minne om at alle ikke har det. Vi skal føre en solidarisk lønnspolitikk, samtidig som vi tar sikte på at de som ikke får noen nytte av skatteletten får tillegg.

Vi må ha virkemidler for å få til dette. Jeg synes det er galt at noen av oss ekskluderer noen virkemidler i så måte, men at vi er åpne for å vurdere nødvendige virkemidler i forhold til de overordnede mål vi setter oss, og mulighetene til å gjennomføre dem. De virkemidlene vi til nå har brukt, har gjort at de senere års tariffpolitikk klart har ført til at betydningen av de sentrale forhandlingene har økt. Vi har også bedre klart å håndtere sammenhengen mellom lokale og sentrale oppgjør. Det har også vært viktig for oss. Det har vært konsekvensen av å gjøre bruk av virkemidlene våre.

Mange reiste spørsmål om hva vi legger i fullmakten i forhold til dette med økonomi. Jeg må bare si, at jeg tittet ned på benken på siden her – Sekretariatet – da jeg sa litt i innledningen – utover manuskriptet – om det som har med konsekvenser av Stortingets skatteopplegg å gjøre. Det gjorde jeg fordi jeg synes det kanskje er dags for oss å være ærlige å si, i allefall i noen sammenheng, hvem som ikke skal ha tillegg, for å dokumentere

at vi mener noe med å prioritere de laveste og det midlere skikt. Når jeg brukte LO-ledelsen som eksempel, så tenkte jeg at da får jeg få kjeften der, men det gjør jeg ikke, for dette har vi snakket om, og vi er enige om dette.

Vi synes at det er viktig å starte et sted, og fortelle at hvis vi skal gjøre en jobb her, bør vi kanskje også utad tørre å markere at vi mener noe med det, ved å fortelle at alle kan ikke få tillegg. Da prioriterer vi ikke i praktisk politikk. Vi starter med de som tjener veldig godt, og det er flere enn de som jobber som tillitsvalgte i LO. Det er mange av de som sitter her, og det er mange av medlemmene dere representerer. Det er mange som ved sin avtale allerede har innebygd ansiennitetstillegg, i bestemte størrelser, som også kommer til anvendelse. Mange har høye overheng av en eller annen grunn. Hvis ikke vi er villige til å ta med alle disse elementene og konstatere at de får betydning, gjør vi ikke jobben vår. Av denne debatten føler jeg at det i og for seg ikke er uenighet om det. Det synes jeg opplegget vårt gir mulighet for. Det er Sekretariatet og forhandlingsutvalgene som får jobben med å konkretisere og sørge for at vi greier å gjennomføre de felles mål vi har. Det å gå rundt foran oppgjøret 1992 og si at alle skal sikres tillegg, betyr at vi ikke blir tatt på alvor når vi sier vi skal prioritere midlere og lavere inntekter. Jeg er sikker på at dette organet vil at LO i tariffsammenheng skal bli tatt på alvor.

Mange har vært opptatt av fleksible arbeidstidsbestemmelser. Jeg er glad for at Kjell Bjørndalen redegjorde litt for det som er noe av bakgrunnen for at forslaget har den utformingen det har. Fellesforbundet har på landmøtet gitt klar beskjed om dette. Andre forbund er i samme situasjon, men ikke alle, slik som Aud Pettersen fra Treindustriarbeiderforbundet riktig beskrev. Det må ikke være til hinder for at vi kan ta opp og organisere samme ordninger for de forbund som ikke allerede har det i sine overenskomster. Det er begrunnelsen for at vi tar det opp.

Mange var også inne på overtidsbruken. Jeg håper ikke vi må oppfattes dit hen at vi på grunn av økonomi skal ha forståelse for at det er mye overtid, ekstraordinært mye overtid og dobbeltarbeid i en tid med høy ledighet. Det kan dere ikke mene. Jeg tror ikke dere mener det. Det er nettopp da vi skal vise vilje til på en rimelig måte å fordele de mulighetene vi har i samfunnet. Vi stiller ikke større krav enn at de som er i en fulldagsjobb skal forholde seg til arbeidsbestemmelsene i forhold til overtid slik lov og avtale forutsetter, og at vi ikke tar noe ordinært arbeid utover det.

Til Leif Sande vil jeg si. Halvparten av det totale timeverket som går på dobbeltarbeid kommer fra Nordsjøen. Jeg brukte det ikke innledningsvis, fordi det sto en TV på her. Jeg vil ikke oppfattes dit hen at vi skal sette oss opp mot hverandre, men nå er vi igjen i lukket forum. Hvis det er slik at arbeidstidsordninger med 14 dager ute og 3 uker på land, skal føre til en slik situasjon, kan ikke det være ønskelig for noen. Selv ikke for de som utøver den, for de kan iallefall ikke ha noen økonomisk begrunnelse for det.

Tor Kværne hadde en del synspunkter som jeg har hørt før. Vi var sammen på Aker-konferansen i oktober. Da sa jeg omtrent det samme foran oppgjøret 1992 som jeg så nå. Jeg ble ufordret til det. Tillitsvalgte i LO og forbundsledere har stort sett siden i september i fjor vært invitert landet rundt for å drøfte hva vi mener om oppgjøret i 1992. Noen av de som inviterer oss tar med seg pressefolk. Det er ikke så lett å reise rundt og si at dette må jeg vente til i februar med å mene noe om. Da ville de ha sagt at jeg burde ha holdt meg hjemme. Det er et problem å håndtere det organisasjonsmessig, men å gå rundt å være meningsløs et halvt år foran revisjonen av den grunn tror jeg ikke vi skal være. På Aker-konferansen ble jeg ikke imøtegått av noen i det jeg sa.

Svein Fjellheim har satt fram et konkret forslag til endring i uttalelsen arbeid til alle er jobb nr 1. I siste avsnitt side 2, første linje, strykes ordet *redusert* og erstattes med *fjernet*.

Dersom Sekretariatet ikke har noe i mot det, så har ikke vi det, men jeg er redd for at det er verre å få det til i praksis enn å få det vekk fra uttalelsen. Hvis det er enighet om at vi gjør det slik, synes jeg vi skal slutte oss til forslaget fra Svein Fjellheim.

Svein Fjellheim reiste også spørsmål om hva vi la i formuleringen i uttalelsen på første side, 4 avsnitt, hvor det heter: «I tillegg til en dreining av den økonomiske politikken i mer sysselsettingsfremmende retning vil LO fremheve betydningen av bedre styringsredskaper og sterkere statlig medvirkning på det økonomiske området».

Det vi sikter til er at det vil være mulig, viss vi ønsker det, at staten f.eks. sammen med fylker og kommuner går inn for å utarbeide konkrete planer for å redusere arbeidsledigheten betydelig. Det vil være mulig for staten å tilrettelegge en helt klar plan for bygge- og anleggsvirksomheten, som vil sikre prosjekter, øke sysselsettingen og dermed minske ledigheten i bygge- og anleggsbransjen. Det også mulig å bruke statsbudsjettet mer planmessig enn man har gjort i de senere årene. Det har det

vært klare oppfatninger om både i fag- og arbeiderbevegelsen tidligere. Når vi i uttalelsen sier at "Næringsfondet må snarest i funksjon", vet vi at vi snakker om statlig virkemiddelapparat, i dag forankret i fire ulike institusjoner som regjeringen gikk ut og ville ha i ett, nemlig et næringsfond. Vi var med og la grunnlaget for det gjennom fellesutredningen som Gunnar Berge ledet for snart et år siden. Det er oppfølging av det vi snakker om. Det er det statlige virkemiddelapparatet, og det vil igjen være med å gi oss, gjennom staten, bedre styringsredskaper.

Olav Lindrupsen reiste spørsmål om avtalelengden. Vi foreslår toårig. Gjennom en rekke år har vi organisert det andre avtaleåret på en slik måte at vi også da kan si opp avtalen. Det er dermed et ordinært spillerom i avtalerevisjon i denne toårsperioden. Det er det systemet vi sikter til når vi beskriver en toårig tariffperiode. Vi skal ha et avtalegrunnlag for annet avtaleår, og vil da kunne komme i den posisjon som flere beskrev. Toårig avtaleperiode er viktig av en annen grunn. Det er knyttet til at vi krever sosiale reformer. Da må vi huske på at vi snakker om sosiale reformer som vil koste penger, og da må vi være innstilt på å se på det som en del av et totalt oppgjør, og dermed en avtaleperiode som er lengre enn ett år.

80-ukers reglen er nevnt. Den ble egentlig i praksis vedtatt opphevd i Stortinget. Den som kommer i en slik situasjon, hvis ikke vedkommende blir tilbudt arbeid eller utdanning, må skrive under på at vedkommende ønsker å videreføre trygdeordningen. En slik søknad synes jeg vi kan koste på oss. Det er det som blir resultatet når Stortinget gjør det Regjeringen inviterer til.

Jeg glemte en ting i forbindelse med overtid, og det var et viktig poeng. Jeg tror Øystein Holsæter har rett i, når vi ser på utviklingen av overtid, at en sterk begrunnelse for det er Lov om lønnsplikt i forbindelse med permittering. Derfor har den stått på dagsorden fra vår side overfor Regjeringen, om at den må vekk. Vi skal fortsatt la den stå der. Vi har enda sterkere begrunnelser for det nå enn det vi tidligere har hatt.

Hvis dere synes det er vagt det som står i uttalelsen om signaler fra statsministeren og næringsministeren, er det klart vi kan foreslå å gjøre noe med det. Vi snakker ikke om investeringsavgift og arbeidsgiveravgift. Vi snakker om miljøavgifter.

Vi snakker om ensidige miljøavgifter som vi pålegger vårt næringsliv for å bedre det totale miljøet. Vi er av den oppfatning, at arbeidet vi må gjøre for å få bedret miljøet, må vi gjøre

gjennom internasjonale avtaler, og ikke tro på nasjonale løsninger som vi pålegger våre bedrifter, og som øker køen av arbeidsledige. Det er det vi snakker om. Vi skal være pådrivere i en total politikk, som ivaretar de fine målsetningene vi satte oss på Kongressen 1989, knyttet til handlingsprogrammet om en videreføring av vårt tradisjonelt gode arbeid på arbeidsmiljø.

Jeg er overbevist om at det er vi som må ha den rollen, og som gjør at vi har med alle hensynene i denne sammenheng. Alle hensynene må medføre at vi greier å håndtere dette slik at vi kombinerer et godt miljø for alle, med arbeid for alle. Det er svært avgjørende for oss. Det er det signalet vi i denne sammenheng viser til. Da vet vi at det ikke er noe problem i Finnmark i denne sammenheng.

Harald Særstein knyttet spørsmål til det som hadde med sjømannsfradrag å gjøre. Rosen han ga til LO-lederen i forbindelse med jobben i fjor, var jeg slett ikke alene om. Det var mange som sto bak. Ikke minst Jan Balstad. Han kan fortelle at det er berammet forhandlingsmøte om saken fredag 14 februar i NHO. Denne saken skal vi slutføre på en skikkelig måte. Det sa vi i ifjor, og det mener vi også i år.

Det som er tatt opp vedrørende utdanning – kunnskapsheving – er nok litt misforstått. Jeg tror ingen skal være engstelig for at vi i fagbevegelsen ikke skal være brede nok i våre krav, knyttet til det som har med kunnskapsheving å gjøre. Begrepet livslang læring skal vi ha med oss som basis for det arbeidet vi skal gjøre videre. Vi skal ha det som basis for arbeid vi skal gjøre sammen i arbeiderbevegelsen gjennom AOF, og vi skal ha det i krav vi skal reise overfor arbeidsgiverne for å styrke våre medlemmers mulighet i egen bedrift på samme grunnlag. Vi skal gjøre det på en slik måte at våre medlemmer skal være stolte av det, og ikke føle det som noe problem.

Jeg tror jeg har besvart de spørsmålene som det er mulig for meg å svare på. Det innebærer at de andre kan jeg ikke svare på. Særlig ikke det som går på at man er engstelig for at en ikke vet hva som blir sluttresultatet. Det er vi spente på alle sammen. Derfor er dette en startfase. I sluttfasen har vi noe av det beste et demokrati kan gi oss. Vi har uravstemning. Det er ikke så mange samfunn som har det. Det er ikke dette organet som vedtar alt. Det er medlemmene selv som gjør det.

Jeg synes vi har hatt en fin debatt. Vi klarer å samle oss om de vedtakene Sekretariatet inviterer til, slik at vi har det grunnlaget som skal til for at det er troverdighet knyttet til vårt

arbeid med lønns- og fordelingspolitikk, men også til vårt arbeid i forhold til "arbeid til alle er jobb nr 1."

Jeg håper Sekretariatets innstillinger får bred oppslutning i avstemningen.

Dirigenten, Esther Kostøl: Vi har to forslag til vedtak. Det ene er en uttalelse og det andre er et vedtak vedrørende tariffrevisjonen.

Tariffrevisjonen 1992

Utfordringer

Arbeidsløsheten er også ved dette tariffoppgjøret vårt største økonomiske og sosiale problem. Særlig sterkt har arbeidsløsheten gått ut over industri og bygge- og anleggsvirksomhet. For å snu denne utviklingen må en rekke tiltak settes i gang for å skape nye arbeidsplasser både i privat og offentlig sektor. Grunnlaget for dette er lagt gjennom en redusert pris- og kostnadsvekst. Fagbevegelsen ønsker fortsatt å bidra til et konkurransedyktig kostnadsnivå, noe som også bidrar til å øke lønnstakernes kjøpekraft. Det er nødvendig med en betydelig økning av etterspørselen i samfunnet som både vil gi økte investeringer og få flere i arbeid.

Den økonomiske situasjon

Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene regner med en forholdsvis svak konjunkturutvikling også i 1992. En rekke av våre eksportnæringer møter problemer i sine markeder bl.a. som følge av sterk konkurranse fra land i Øst-Europa og den ventede internasjonale oppgang er forsinket.

Innenlands er forbruksetterspørselen lav fordi forbrukerne i første rekke er opptatt av å betale ned på sin gjeld. Investeringene viser liten vekst og dette gjenspeiles i store vanskeligheter særlig innenfor bygge-, men også anleggsvirksomheten. Uten ytterligere tiltak for å stimulere etterspørselen venter beregningsutvalget ingen nedgang av betydning i arbeidsledigheten. Pris- og kostnadsutviklingen ventes imidlertid fortsatt å bli svak og i utenriksøkonomien ligger det an til betydelige overskott. En usikkerhet er imidlertid knyttet til oljeprisen.

Hovedmål ved oppgjøret

For Landsorganisasjonen er det overordnede hensyn ved oppgjøret å redusere arbeidsledigheten. Samtidig er det viktig å

utvikle den sosiale og økonomiske standard. Med dette som utgangspunkt vil Landsorganisasjonen legge følgende mål og forutsetninger til grunn for tariffforhandlingene i 1992.

Kjøpekraft

Landsorganisasjonen legger til grunn at en økning i kjøpekraften i den nåværende situasjon kan bidra til å stimulere etterspørselen i norsk økonomi og dermed bidra til økt produksjon og sysselsetting. Dette er også et hensyn som ligger bak årets skatteopplegg som muliggjør en klar kjøpekraftsforbedring for gjennomsnittet med en fortsatt moderat pris- og kostnadsutvikling. Skatteopplegget gir forbedringer for de fleste grupper, men særlig for grupper av høytlønte som har små fradrag. Derfor må kjøpekraftsforbedringer nå særlig komme de lavest og midlere lønte til gode. Dette vil slå spesielt gunstig ut for kvinnelige arbeidstakere.

Prisstigningen

I de senere år er prisstigningen gradvis blitt redusert. For inneværende år ligger det an til en ytterligere reduksjon til omlag 3 prosent konsumprisstigning i følge beregningsutvalgets overslag. Dette tallet må imidlertid vurderes i lys av de tall som etter hvert vil komme for økningen i de kommunale avgifter og gebyrer. Lavere prisstigning har i de senere år bidratt positivt til utviklingen i lønnstakernes kjøpekraft.

Lokale forhandlinger

De lokale forhandlinger forutsettes gjennomført på vanlig måte etter de bestemmelser og kriterier som er fastlagt i de enkelte overenskomster.

Garantiordningene

Garantiordningene forutsettes videreført. Sammen med en klar lavlønsprofil vil dette bidra til lønnsutjamning mellom kvinner og menn og mellom grupper av lavlønte og høytlønte.

Pensjonsordningen

Ordningen med avtalefestet pensjon (AFP) ble forhandlet fram første gang i 1988 og utvidet til å gjelde fra 65 år i 1989. Det er Landsorganisasjonens forutsetning at ordningen må bygges ut slik at den kan bli et fullgodt alternativ til dem som ønsker å gå av før den offisielle pensjonsalder. Erfaringer har

vist at ordningen blir relativt lite brukt fordi den ikke er god nok. Det er nå nødvendig med forbedringer i ordningens ytelser. Dessuten må ordningen utvides til nye aldersklasser.

Fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre

Småbarnsforeldre er en utsatt og presset gruppe i arbeidslivet både tidsmessig og økonomisk. I samsvar med LOs handlingsprogram vil vi ved dette oppgjøret kreve arbeidstidsreformer med lønnskompensasjon, for småbarnsforeldre som gjør det enklere å kombinere omsorg og arbeid. Reformen må innrettes slik at den virker positivt likestillingsmessig og fordelingspolitisk.

Overtid, fleksible arbeidstidsordninger

Det er viktig å få til bedre styring og redusert bruk av overtid. I dag utgjør overtid i alt 65 000 årsverk. Dessuten har 90 000 personer en eller flere bijobber. For å motvirke overtidsbruket, må det kreves strammere regler om begrensninger basert på overenskomstens avtalte arbeidstid. For å lette bedriftenes tilpasning og gi den enkelte flere alternativer i fastsettelsen av arbeidstiden, bør en åpne for at det lokalt mellom klubb og ledelse kan avtales fleksible arbeidstidsordninger, knyttet til kompensasjonsordninger og innenfor avtalenes arbeidstidsrammer.

Yrkesskadeforsikring

Fra 1. januar 1990 ble lov om yrkesskadeforsikring innført. Loven ble komplettert med forskrifter om standardiserte erstatninger 1. januar 1991. Det er i dag avtaler mellom bedriftene individuelt og forsikringsselskapene som ligger til grunn for premieinnbetalingene. Dette fører til betydelige ulikheter bedriftene i mellom. Resultatet er konkurransevridding, store svingninger i premienivå og ofte tilfeldige resultater for enkelte bedrifter. Dette er en situasjon som er uheldig både for arbeidstakerne og bedriftene. Landsorganisasjonen vil derfor ved dette tariffoppgjør kreve at yrkesskadeforsikringen gjøres til en avtalebasert ordning mellom partene. Dette vil føre til større utjevning i premieinnbetalinger og større trygghet i forsikringsordningen.

Kompetanseoppbygging

I flere overenskomster er det behov for å bedre bestemmelser

og betingelser knyttet til kompetanseoppbygging i bedriftene. Økt kompetanse bl.a. tilpasset ny teknologi, blir en stadig viktigere faktor for sysselsetting og produksjon i vårt arbeidsliv. Forbedringer i avtalene på dette punkt som må ses i sammenheng med forbedringer i lærlingeordningene og en lovfestet rett for alle til 3-årig videregående opplæring, må foregå ved at partene på bransje- og forbundsplan gjennomfører forhandlinger og kommer til enighet. Landsorganisasjonen vil gå inn for at slike forhandlinger forankres i en avtale mellom hovedorgansasjonene ved oppgjøret.

Oppgjørsform

Med de krav som stilles, vil Representantskapet gå inn for at oppgjøret gjennomføres som et samordnet oppgjør, men innenfor rammer som gir adgang til forbundsvise tilpasninger i overenskomstene.

Revisjon av tekniske bestemmelser i overenskomster

En gjennomgang av overenskomstene mellom bransjepartene må startes opp i forkant av de sentrale forhandlingene. En slik gjennomgang skal ta sikte på å kartlegge behov for endringer av teknisk art, endringer som følge av teknologi og organisasjonsforhold og ønsker om endringer i arbeidstids- og lønnsbestemmelser. Revisjoner som er aktuelle forutsettes ført inn i de sentrale forhandlinger, for senere å bli innarbeidet gjennom de forbundsvise tilpasninger i overenskomstene.

Avtaleperiodens lengde

Avtaleperioden bør være 2-årig.

Innstilling: På dette grunnlag gis Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav.»

VOTERING

Dirigenten refererte Sekretariatets innstilling:

«På dette grunnlag gis Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav.»

VEDTAK: Vedtatt mot 3 stemmer.

UTTALELSEN

Dirigenten: Det foreligger et forslag til endring av uttalelsen. Lederen refererte det nettopp, og ga på vegne av Sekretariatet tilslutning til endring.

"Arbeid til alle er jobb nr 1

Representantskapet i LO krever at regjeringen ikke gir opp kampen for den fulle sysselsetting. Arbeid til alle må hamres inn som jobb nr 1. Det er nedslående tendenser til at den høye ledigheten aksepteres som en mer normal tilstand.

LO konstaterer at regjeringen i sine økonomiske opplegg stadig har undervurdert problemene på arbeidsmarkedet. Det ser dessverre ut til å være tilfellet også for 1992. De krav LO stilte i høst, om en mer sysselsettingsfremmende politikk, har siden den gang bare fått økt berettigelse. Fagbevegelsen påpekte her behovet for en sterkere satsing både i offentlig sektor og rettet mot bedriftene gjennom næringspolitikken. Dette er ikke i tilstrekkelig grad fulgt opp av regjering og Storting. De signaler som er kommet fra statsministeren og næringsministeren vedrørende næringslivets avgifter er imidlertid positive.

Svikten i den innenlandske aktivitet kan nå i stor grad tilskrives forsiktighet og høy sparing både blant husholdninger og bedrifter. Det er nettopp i slike situasjoner riktig og nødvendig at staten bidrar til å få hjulene i gang, og samtidig styrker verdiskapingen på lengre sikt gjennom investeringer i infrastruktur og kompetanse. Statens finansielle stilling i Norge er i internasjonal sammenheng uvanlig god, utenriksøkonomien er sterk og begrenser ikke vår handlefrihet.

I tillegg til en dreining av den økonomiske politikken i mer sysselsettingsfremmende retning, vil LO fremheve betydningen av bedre styringsredskaper og sterkere statlig medvirkning på det økonomiske området.

Næringsfondet må snarest i funksjon

Landsorganisasjonen har ved flere anledninger, bl.a. på vår sysselsettingskonferanse i august i fjor, lagt fram detaljerte forslag om hva som bør gjøres for å bedre næringslivets rammebetingelser. Representantskapet viser til dette, og vil særlig understreke at det må bli fortgang i etableringen av det nye næringsfondet. Dette er viktig særlig for mange små og mellomstore bedrifter. En må her først og fremst legge vekt på bedriftenes behov og legge mindre vekt på de interesser som er knyt-

tet til dagens måte å organisere virksomheten på. Den nye institusjonen må få romsligere rammer og råde over et virkemiddelsett, som den nærmeste tida kan gi en betydelig økning i tallet på nye prosjekter.

En bør også få noe offensivt ut av statlig eierkapital. Den bør ikke bare gå til «reperasjoner» slik det er gjort overfor bankene. Krisen i finansvesenet og mangelen på langsiktige kapitaleiere med særlig tyngde, tilsier en sterkere statlig medvirkning på eiersiden i bedriftene. Dette er nødvendig både for å få flere bedrifter med internasjonal slagkraft og skape en bredere basis for det øvrige bedriftsliv. Regjeringen bør bygge videre på satsingen gjennom folketrygdfondet og de statlige ventureselskapene.

Kamp mot snusk og usunn konkurranse – redusert overtidsbruk

Snusk og uregelmessigheter i det økonomiske liv er en alvorlig hindring for sunn konkurranse og utviklingen av de seriøse bedrifter. Skatteetat, politi og tilsynsorgan må styrkes. Under de rådende forhold, er det galt å bygge ned tilsynsordninger slik det er foreslått for Statens Pristilsyn. De har nå oppgaver i forhold til Prislov, Kredittkjøpslov og Markedføringslov. De bør også kunne tillegges tilsynsoppgaver på andre områder av betydning for sunne konkurranseforhold og som ikke dekkes av andre kontrolletater.

Regjeringen må på bred basis følge opp de varslede tiltak mot svart arbeid og kontraktørvirksomhet. Dette er nødvendig for å forsvare verdige forhold i arbeidslivet, og for å hindre at utviklingen av seriøse bedrifter undergraves av de som jukser.

Av hensyn til sysselsettingen er det nå nødvendig å få fjernet den overdrevne bruken av overtid. I dag svarer overtid for så mye som 65 000 årsverk. I tillegg er det omlag 90 000 som har en eller flere bijobber. Landsorganisasjonen vil kreve at det settes i verk tiltak som motvirker dette i dagens situasjon, og arbeide aktivt for å få til holdningsendringer både blant arbeidsgivere og arbeidstakere".

VEDTAK: Uttalelsen vedtatt mot 6 stemmer.

Avslutning:

LO-leder Yngve Hågensen: Jeg vil på vegne av Sekretariatet takke for Representantskapets vedtak. Jeg tror vi har lagt et

godt grunnlag for den jobben vi står sammen om, og som vi skal avslutte hver for oss.

Jeg takker for gode debatter og gode vedtak.

Han erklærte møtet for hevet og ønsket alle vel hjem.

NAVNELISTE

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:
Jørgen Skeie, Magne Heggland, Arild Arnås.

Norsk Arbeidsmandsforbund:
Hilmar Ødegården, Audun Åsebø, Odd Gunnar Bråten, Lilli-an Olsen, Endre Øygarden, Stein Åros.

Norsk Barnevernpedagogforbund:
Bjørn Christiansen.

Norges Offisersforbund
Peter A. Moe.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:
Rolf Solberg Thorsen, Erik Quist, Gunnar Andersen, Terje Aaberg, Helge Tystad.

Fellesforbundet:
Jens Petter Jensen, Trygve Johnsen, Gunnar Nilsen, Per Sjøholm, Svein Hille, Torstein Lund, Anne Marie Pettersen, Ove Engevik, Tor Schwenke, Tor Kværne, Svein Ryland, Solveig Holm, Aage Andersen, Olav Lindrupsen, Kåre Leira, Fredd Wara.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:
Roar Øvrebø.

Norsk Grafisk Forbund:
Anders Skattkjær, Roger Andersen, Sven Hugo Johansson.

Handel og Kontor i Norge:
Oddvar Irvoll, Finn Wang, Torill Marthinsen, Jone Handeland, Ole Landsem, Eva Disch, Lillian Karlsen.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:
Eva Monica Haarr, Svein Fjæstad, Solfrid Johansen.

Norsk Jernbaneforbund:
Torggrim Elsrud, Aslaug Trondsen, Magnus Kalstø.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Olav Støylen, Birger Blomkvist, Ole Willy Strandhagen, Helge Carlsen, Terje Norevik, Sverre Rauø

Norsk Kommuneforbund:

Marthe Kjær Andersen, Ove Mogseth, Helge Mikkelsen, Inger Paulsen, Odd Arne Heggås, Eva Vida Berg, Odd Strand, Aud Ljødal, Mari Sanden, Alberth Eidem, Leidulf Dahle, Eva Karin Busch, Kjell Jamne, Finn Bærland, Helge Vågen.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Øystein Aslaksen.

Norsk Musikerforbund:

Tore Nordvik.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Leif Lund, Rigmor Andersen, Marit Eilertsen, Henrik Ravndal, Eystein Gaare.

Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund:

Ketil Karlsen, Leif Sande.

Norsk Postforbund:

Jan Inge Kvistnes, Olav Holmen, Thorolf Stephensen.

Den Norske Postorganisasjon:

Kjellaug Kristiansen Jota, Morten Øye, Ingeborg Sætre.

Norsk Sjømannsforbund:

Olav Bjørklund, Harald Særstein.

Skolenes Landsforbund:

Sverre Worum.

Norsk Sosionomforbund:

Oddrun Remvik.

Tele- og Dataforbundet:

Jan Kåre Pedersen, Tore Gulbrandsen.

Norsk Tjenestemannslag:

Aud Watnebryn, Brit Renngård, Klaus Halvorsen, Tor-Arne Solbakken, Torhild Hornslien, Øystein Nesje, Unni Karlsen.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Arne Semmerud, Liv Berit Johnsen, Terje Dahl.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Hildegunn Brune.

Norsk Vernepleierforbund:

Brit Unni Arntsen.

Norsk Kantor og Organistforbund:

Ivar Mæland.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Østfold Fylke:

Jardar Hendricksen

Oslo Fylke:

Inger Lise Husøy

Akershus Fylke:

Berit Lynnebakken

Hedmark Fylke:

Aud Marit Pettersen

Oppland Fylke:

Odd Løvlibråten

Buskerud Fylke:

Randi Stamnes Larsen

Vestfold Fylke:

Kjeld Pedersen

Telemark Fylke:

Kari Mürer

Aust-Agder Fylke:

Bjarne Robstad

Vest-Agder Fylke:

Magne Raamundsen

Rogaland Fylke:
Svein Fjellheim

Hordaland Fylke:
Arnulf Ingvaldsen

Sogn og Fjordane Fylke:
Edel Karin Leteng

Møre og Romsdal Fylke:
Øystein Holsæter

Sør-Trøndelag Fylke:
Bjarne Saltnes

Nord-Trøndelag Fylke:
Per Lillemark

Nordland Fylke:
Ragnhild Mjøen Eilertsen

Troms Fylke:
Erling Pedersen

Finnmark Fylke:
Willy Olsen

Sekretariatet:
Yngve Hågensen, Esther Kostøl, Svein-Erik Oxholm, Jan Kr. Balstad, Arnfinn Nilsen, Gunnar Grimnes, Kjell Bjørndalen, Kjell Martinsen, Sidsel Bauck, Arthur Svensson, Jan Davidsen, Einar Hysvær, Terje Moe Gustavsen, Jan Werner Hansen

Vararepresentanter til Sekretariatet:
Evy Buverud Pedersen, Liv Undheim, Leif Thue, Tore Lundberg, Walter Kolstad, Magnus Midtbø, Erling Oen, Arild Øynes, Lars A. Myhre.

Fagorganisasjonens Funksjonærgruppe:
Anne-Ragni A. Midtmoen.

Arbeidernes Opplysningsforbund i Norge:
Nils Totland.

Revisjonsutvalget:
Harald Sjom, Bente Halvorsen.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs distriktskontor, Østfold:
Rolf Thore Hildebrandt

LOs distriktskontor Oslo, Akershus
Odd Bach, Wenche Paulsrud

LOs distriktskontor, Hedmark
Gunnar Pettersen,

LOs distriktskontor, Oppland
Åge V. Nordby.

LOs distriktskontor, Buskerud
Roar Løver.

LOs distriktskontor, Vestfold
Richard Trælnes

LOs distriktskontor, Telemark
Knut Liljeberg

LOs distriktskontor, Aust-Agder
Arild Stokken

LOs distriktskontor, Vest-Agder
Gudmund Gyberg

LOs distriktskontor, Rogaland
Erling Høiland

LO-kontoret, Kårstø
Kåre Lunde.

LOs distriktskontor, Hordaland
Vigdis Ravnøy

LOs distriktskontor, Sogn og Fjordane
John Bjarne Hjelmeland.

LOs distriktskontor, Møre og Romsdal
Johnny Røed.

LOs distriktskontor, Sør-Trøndelag
Kjell Flønes

LOs distriktskontor, Nord-Trøndelag
Liv Thun

LOs distriktskontor, Nordland
Øivind Silåmo, Hans Nordahl Jensen, Odd M. Bakkejord.

LOs distriktskontor, Troms
Svein Rasmussen

LOs distriktskontor, Finnmark
Ola Finseth, Leif Laurila.

LOs administrasjon:

Tor Harald Berg, Juul Bjerke, Vidar Bjørnstad, Ingeborg Moen Borgerud, Jorun Christensen, Ståle Dokken, Knut Endreson, Grethe Fossli, Herlof Gjerde, Stein Gunnes, Pål Gundersen, Erlend Hansen, Gunnar Jan Hansen, Øivind T. Hansen, Tove Haug, Lars Holo, Øivind Hvattum, Jens-Petter Kjemprud, Cato Kjølstad, Bjørn Kolby, Ellinor Kolstad, Jan Olav Lajord, Leonard Larsen, Dagfinn Lund, Egon Ivan Løbekk, Jan T. Løkken, Aase Morin, Kåre Myrvold, Magne Nedregård, Eva Ler Nilsen, Ingeborg H. Olcay, Ingunn Olsen, Thorstein Pedersen, Rune Bugge Persson, Stein Reegård, Kjell Samuelsen, Kaare Sandegren, Ellen Stensrud, Knut Weum, Even Aas, Odd Holmgren, Erna Ansnes, Peter Myklebust, Mette Jacobsen.

LO-skolen
Jakob Grava

Samarbeidskomiteen LO/DNA
Gro Harlem Brundtland
Thorbjørn Jagland
Gunnar Berge
Thorbjørn Berntsen

Spesielt innbudte
Tor Aspengren
Einar Strand
Harriet Andreassen
Liv Buck

